

Zbigniew Stankiewicz

Zamość

Twierdza Zamość w latach 1815-1831

Komenda twierdzy

Komendant:

- od 16 grudnia 1815 r. gen. bryg. **Józef Wasilewski**¹, obowiązki przejął według rozkazu od 1 stycznia 1816 r., komendant departamentu lubelskiego (od 5 lutego 1820 r. komendant Korpusu Kadetów w Kaliszu);
- od 8 lutego 1820 r. tymczasowy płk **Euzebiusz Siemianowski** (14 kwietnia 1822 r. dymisja z powodów rodzinnych);
- od 14 kwietnia 1822 r. tymczasowy płk **Józef Hurtig** (od 3 września 1826 r. gen. bryg.), we wrześniu 1823 r. zmarła mu w Zamościu żona Krystyna (został 14 grudnia 1830 r. odwołany ze stanowiska komendanta, od 15 grudnia 1830 r. w Warszawie bez przydziału służbowego);
- od 4 grudnia 1830 r. (ogłoszono 14 grudnia 1830 r.) gen. bryg. **Julian Sierawski**² (2 lutego 1831 r. został dowódcą wyprawy na Wołyń, 3 lutego wyznaczony na dowódcę w województwie sandomierskim i krakowskim);
- od 6 lutego 1831 r. płk (od 23 kwietnia 1831 r. gen. bryg.) **Jan Krysiński**³.

gubernator twierdzy:

- od 26 lutego 1831 r. płk **Jan Krysiński** (po powstaniu listopadowym w Warszawie, gdzie zmarł w lipcu 1837 r.).

1 Twierdza Zamość została przejęta przez Wojsko Polskie 5 grudnia 1815 r.

2 9 grudnia 1830 r. rozkazem sztabu głównego twierdza zamojska została postawiona w stan gotowości do obrony.

3 26 lutego 1831 r. nastąpiło ogłoszenie stanu wojny dla całego Królestwa Polskiego.

podkomendant:

- od 16 grudnia 1830 r. ppłk **Ignacy Prądzyński**, od 25 lub 26 stycznia 1831 r. w Warszawie (od lutego 1831 r. płk i kwatermistrz generalny Wojska Polskiego), po powstaniu na zesłaniu w Wiatce, w 1834 r. uwolniony, zmarł w sierpniu 1850 r. na wyspie Helgoland.

pomocnik komendanta:

- od grudnia 1830 r. kpt. **Feliks Szymanowski** z Kwatermistrzostwa Generalnego (od lutego 1831 r. mjr, od kwietnia ppłk w korpusie gen. Dwernickiego), po powstaniu kpt. sztabu Kwatermistrzostwa Generalnego, po uwolnieniu ze służby na zasiłku.

adiutant sztabu głównego:

- płk **Michał Czacki**, przysłany do Zamościa w maju 1831 r., do pomocy gen. Wojciechowi Chrzanowskiemu, w czerwcu tego roku odszedł z jego korpusem.

adiutant połowy komendanta Twierdzy Zamość gen. Sierawskiego:

- od stycznia 1831 r. ppor. **Władysław Sierawski** (od lutego 1831 r. w 1 psk);

adiutant połowy komendanta Twierdzy Zamość gen. Krysińskiego:

- od maja 1831 r. por. **Jan Świeszewski** i ppor. (awansowany konduktor) o nazwisku **Bogdan**;

w dyspozycji komendanta Twierdzy Zamość:

- od kwietnia 1816 r. kpt. **Nikodem Ines de Leon**, komendant poczty do wymiany dezertersów od strony austriackiej – wszyscy zatrzymani dezertersy byli przekazywani do twierdzy zamojskiej (od grudnia 1830 r. komendant szpitala wojskowego w Warszawie, dymisja w kwietniu 1831 r. z powodu spraw rodzinnych, po powstaniu kpt., komendant poczty do ekstradycji zbiegów, po zwolnieniu ze służby, od lutego 1832 r., komisarz obwodu zamojskiego, przebywał w Janowie Ordynackim).

Sztab placu Twierdzy Zamość

major placu twierdzy:

- od grudnia 1815 r. płk **Antoni Cedrowski**, komendant departamentu krakowskiego, w marcu 1817 r. przeznaczony do innych zadań, od 1 maja prezes Komisji Województwa Podlaskiego, zakupił połowę dóbr igańskich (po powstaniu major placu Twierdzy Zamość, po uwolnieniu ze służby osiadł w Iganiach);
- od marca 1817 r. czasowo przeniesiony z reformy, w maju 1817 r. mianowany na p.o. ppłk **Paweł Muchowski**, od sierpnia 1817 r. na reformie za nieposłuszeństwo (od marca 1831 r. dowódca 12 pułku piechoty legionów, od lipca 1831 r. gen. bryg., po powstaniu ppłk na reformie);
- od sierpnia 1817 r. mjr **Sebastian Gołaszewski**, od sierpnia 1821 r. na reformie (zmarł w 1825 r. w Krasnymstawie);
- od sierpnia 1821 r. tymczasowy (od 1828 r. stały) mjr **Aleksy Kraśnodębski**, od lipca 1824 r. w randze ppłk-a (od sierpnia 1830 r. na reformie za niepilność w pełnieniu obowiązków, po powstaniu na reformie, zmarł w listopadzie 1837 r.);
- od sierpnia 1830 r. p.o. kpt. **Jan Suchodolski**, od lutego 1831 r. major (po powstaniu kpt. 6 pułku piechoty legionów, po uwolnieniu ze służby na zasiłku).

kapitan bramowy:

- od grudnia 1815 r. kpt. **Michał Wojnowski**, dymisja z powodu słabości zdrowia w styczniu 1830 r. w stopniu mjr., po powstaniu dymisjonowany, zmarł w Zamościu w listopadzie 1834 r.;
- od stycznia 1830 r. z reformy p.o. por. **Józef Piotrowski** (od lutego 1831 r. kpt.), po powstaniu na zasiłku, następnie w zamojskiej 45 kompanii poprawczej, zmarł w Zamościu w marcu 1843 r.

adiutanci placu twierdzy:

- od grudnia 1815 r. por. **Ignacy Kargiel [Kargel]** (adiutant twierdzy od listopada 1813 r.), od sierpnia 1821 r. na reformie, w grudniu 1821 r. skazany przez sąd na karę 5 lat więzienia z użyciem do robót w Twierdzy Zamość, stopień por. został mu przywrócony w grudniu 1830 r. w 1 p.s.p. (po powstaniu adiutant placu Twierdzy Zamość, uwolniony ze służby);

- ppor. **Ignacy Kozłowski**, od sierpnia 1821 r. na reformie, od stycznia 1822 r. dowódca 1 kompanii 2 batalionu pociągów (po powstaniu oficer pociągów, uwolniony ze służby);
- od sierpnia 1821 r. p.o. kpt. **Piotr Tomaszewski** (po powstaniu na reformie);
- p.o. kpt. **Józef Zawadzki** (po powstaniu w komendzie inwalidzkiej 10 Okręgu Straży Wewnętrznej);
- od grudnia 1823 r. **kpt. Ignacy Godlewski**, w styczniu 1830 r. dymisja z powodu słabości zdrowia w stopniu mjr., zmarł w lutym 1831 r. w Zamościu;
- kpt. **Stanisław Pleśniarski**, od września 1830 r. na reformie, wcześniej skazany na miesiąc więzienia za opieszałość w służbie, od stycznia 1831 r. adiutant placu Modlina (po powstaniu adiutant placu Zamościa, po uwolnieniu ze służby na zasiłku);
- ppor. (od maja 1824 r. por., od lutego 1831 r. kpt.) **Jakub Murzynowski**, po powstaniu w stopniu por. adiutant placu Twierdzy Zamość, po uwolnieniu ze służby na zasiłku, zmarł w Zamościu w marcu 1834 r.;
- od stycznia 1824 r. p.o. ppor. **Józef Jurkowski**, w styczniu 1830 r. dymisja z powodu interesów rodzinnych w stopniu por., po powstaniu por. retretowany na zasiłku, dziedzic części wsi Tchórzew, tam zmarł w listopadzie 1854 r.;
- od stycznia 1830 r. ppor. (od marca 1831 r. por., od lipca 1831 r. kpt. w szwadronie krakusów) **Feliks Naramowski**, po powstaniu w stopniu ppor. w 1 Batalionie Weteranów Czynnych, po uwolnieniu ze służby na zasiłku, zmarł w Uchaniach w listopadzie 1865 r.;
- ppor. (od lutego 1831 r. por., od czerwca 1831 r. kpt.) **Feliks Karwowski**, po powstaniu na zasiłku, a następnie w stopniu ppor. w zamojskiej komendzie inwalidzkiej 10 Okręgu Straży Wewnętrznej;
- od sierpnia 1830 r. p.o. ppor. (od lutego 1831 r. por. i adiutant) **Antoni Rodziewicz** (po powstaniu zesłany do Nolińska, gdzie przyjął służbę rosyjską);
- od lipca 1831 r. kpt. **Wojciech Karczewski** (po powstaniu w stopniu ppor. w 7 pułku piechoty liniowej, po uwolnieniu ze służby na zasiłku.

adiutant budowniczy:

- od grudnia 1815 r. konduktor (od marca 1817 r. ppor.) **Antoni Baumann**, w marcu 1817 r. przeniesiony do wydziału budowniczego;
- od 1818 r. vacat;
- od października 1820 r. ppor. (od listopada 1823 r. por.) **Antoni Goliszewski**, dymisja w lutym 1830 r. ze względu na niekorzystną opinię zwierzchniej władzy (w maju 1829 r. w Zamościu zmarła mu żona Salomea), po dymisji jako inżynier cywilny opuścił Zamość;
- od pocz. 1830 r. p.o. ppor. **Jan Jokisz** (po powstaniu uwolniony ze służby).

audytor placu twierdzy:

- od końca 1826 r. **Józef Krasnosielski**, od czerwca 1831 r. audytor placu w Warszawie, po powstaniu audytor placu Twierdzy Zamość, zmarł w Lublinie w październiku 1854 r.

pisarz sekretariatu audytora:

- od końca 1826 r. **Stanisław Kargowski**, od czerwca 1831 r. pisarz przy audytorze placu Warszawy.

sztabslekarz:

- od kwietnia 1828 r. **Józef Puternicki**, od stycznia 1831 r. przyrównany do stopnia ppłk.

sekretarz placu twierdzy:

- od stycznia 1816 r. **Jan Starzewski** (po powstaniu sekretarz placu twierdzy zamojskiej, po uwolnieniu ze służby na zasiłku).

dozorcy budowli wojskowych placu Twierdzy Zamość:

- od stycznia 1816 r. **Franciszek Nowakowski** (od końca 1824 r. dozorca magazynu inżynierii Twierdzy Modlin) i **Paweł Fijałkowski** (do końca 1826 r.);
- od 1824 r. **Franciszek Milewicz** (zmarł w styczniu 1830 r. w Zamościu);
- od poł. 1825 r. **Szczepan Piątkiewicz** (do 1829 r.);
- od 1829 r. **Franciszek Nowakowski** (od 1831 r. przyrównany do stopnia ppor., od stycznia 1831 r. dozorca magazynu inżynierii w Zamościu);

- od 1830 r. **Wiktor Celiński** (od 1831 r. ppor., po powstaniu dozorca magazynu w Zamościu, gdzie zmarł w czerwcu 1855 r.).

stróż koszar:

- od 1816 r. **Marcin Wolski**.

dozorca fortyfikacji zamojskich:

- od 1816 r. **Benedykt Kłopotowski**, od pocz. 1822 r. woźny Sądu Pokoju powiatu zamojskiego, zmarł w Szczepieszynie w grudniu 1824 r.

zarządzający materiałami artylerii:

- od grudnia 1815 r. ppłk. **Kazimierz Uszyński**.

dozorujący materiały artylerii:

- od grudnia 1815 r. kpt. 1 klasy **Walery Jurkowski** i kpt. 1 klasy **Karol Cichocki**.

dowódca rezerwy w Twierdzy Zamość:

- od 1817 r. płk [...] **Eriks** (z wojska rosyjskiego), zajmował się zaopatrzeniem arsenału, od 1819 r. w arsenale warszawskim.

Rada Żywności (od grudnia 1830 r., istniała do czasu powołania nadzwyczajnego komisarza, zajmowała się odbieraniem żywności dostarczonej do twierdzy):

- ppłk. **Aleksander Linsenbarth**;
- mjr **Stefan Laskowski**;
- mjr **Ignacy Godlewski**;
- mjr **Benedykt Ostrowski**.

nadzwyczajny komisarz:

- od poł. grudnia 1830 r. **Jan Buchowiecki**;
- od marca 1831 r. **Ignacy Siutkowski** (zajmował się dostawami żywności dla korpusu gen. Dwernickiego).

komisarz wojenny Twierdzy Zamość:

- od marca 1831 r. p.o. **Jan Buchowiecki** (jako komisarz woj. przyrównany do stopnia mjr.).

kapelan garnizonu:

- od stycznia 1831 r. **Michał Lenkiewicz** (zmarł w Szczepieszynie w sierpniu 1864 r.); do pomocy przydzielono mu wikarego parafii zamojskiej **Walentego Wojtasiewicza** (zmarł w Sitańcu we wrześniu 1871 r.).

Dyrekcja Artylerii Twierdzy Zamość

(utworzona w styczniu 1817 r.)

Dyrektor:

- od stycznia 1817 r. ppłk. **Kazimierz Uszyński**, w listopadzie 1830 r. dymisja w stopniu płk., zmarł w Zamościu w kwietniu 1831 r.);
- od stycznia 1831 r. tymczasowy kpt. 2 klasy (od lutego 1831 r. kpt. 1 klasy) **Andrzej Węglowski** (po powstaniu przyjęty do służby rosyjskiej).

poddyrektor:

- od stycznia 1817 r. kpt. 1 klasy **Karol Cichocki** (od listopada 1817 r. dowódca 2 kompanii pozycyjnej artylerii pieszej).

przy dyrekcji artylerii:

- od kwietnia 1819 r. kpt. 2 klasy **Józef Bogdanowicz** (zmarł w kwietniu 1823 r. w Zamościu);
- od maja 1823 r. kpt. 2 klasy **Ksawery Trojanowski** (zmarł we wrześniu 1829 r. w Zamościu);
- od października 1829 r. kpt. 1 klasy **Rudolf Bielicki** (od stycznia 1831 r. dowódca 1 kompanii pozycyjnej artylerii pieszej) i por. (od listopada 1830 r. kpt. 2 klasy) **Andrzej Węglowski** (od stycznia 1831 r. tymczasowy dyrektor);
- od stycznia 1831 r. ppor. **Karol Kaczanowski** (od marca 1831 r. por. w 4 kompanii pozycyjnej artylerii pieszej);
- od lipca 1831 r. (wszyscy trzej z korpusu gen. Dwernickiego) por. **Stanisław Sobański** (po powstaniu ppor. w Korpusie Pociągów, uwolniony ze służby) i ppor. **Erazm Zmichowski [Żmichowski]** (po powstaniu na emigracji) oraz ppor. (w kwietniu 1831 r. awansowany podoficer) **Jan Łapiński** (po powstaniu na emigracji).

Park garnizonowy Twierdzy Zamość

Komendant:

- od 1820 r. płk. [...] **Kuleszow** – z wojska rosyjskiego;
- od 1830 r. kpt. 1 klasy **Messing** – z wojska rosyjskiego.

Magazyn rosyjski Twierdzy Zamość

(w końcu 1816 r. przejęty przez Wojsko Polskie)

Komendant:

- od końca 1814 r. płk [...] **Eriks** (od 1817 r. w arsenale zamojskim).

sekretarz przy magazynie:

- od końca 1814 r. **Jan Kuczakiewicz** (od końca 1816 r. ławnik Urzędu Muncypalnego w Zamościu).

Arsenał w Twierdzy Zamość

(od stycznia 1817 r. podlegał pod Dyрекcję Artylerii)

Przy arsenale:

- od stycznia 1816 r. kpt. 1 klasy **Walery Jurkowski** (od stycznia 1817 r. poddyrektor Arsenалу Składowego w Warszawie).

Cejgwart:

- od 1821 r. **Wacław Ritschel**, w 1823 r. budowniczy Ordynacji Zamojskiej, od sierpnia 1824 r. profesor tymczasowy Uniwersytetu Warszawskiego.

Untercejgwart:

- **Antoni Bagocki** – z wojska rosyjskiego.

dozorca arsenалу składowego Twierdzy Zamość:

- od stycznia 1817 r. przeniesiony z reformy dozorca artylerii **Franciszek Presser** (od listopada 1822 r. dozorca przy dyrekcji arsenalu składowego w Warszawie);
- od listopada 1822 r. dozorca budowli wojskowych przeznaczony na dozorcę artylerii (od stycznia 1831 r. przyrównany do stopnia ppor., od marca 1831 r. por.) **Stefan Kornalewski**, po powstaniu

na zasiłku, następnie w arsenale zamojskim, zmarł w Zamościu w lipcu 1855 r.

**Pododdział kompanii rzemieślniczej artylerii
przy Dyrekcji Artylerii Twierdzy Zamość
(w arsenale od stycznia 1817 r.)**

Dowódca:

- od stycznia 1817 r. por. (od maja 1823 r. kpt. 2 kl., od lutego 1831 r. kpt. 1 kl.) **Antoni Koch**, od grudnia 1830 r. przy młynie prochowym w Warszawie (po powstaniu uwolniony ze służby na zasiłku);
- od grudnia 1830 r. przeniesiony z reformy por. **Antoni Krauz** (po powstaniu uwolniony ze służby, na zasiłku, zmarł w Łowiczu 1832 r.).

podoficerowie kompanii:

- sierż. 1 kl. **Mateusz Albertowicz**;
- sierż. **Franciszek Świątkowski**;
- sierż. **Mateusz Wolgemuth**;
- sierż. **Antoni Jackowski** (zmarł w Zamościu w lipcu 1840 r.);
- sierż. **Antoni Świdorski**;
- od 1831 r. sierż. **Filip Dubke**.

**Inżynierowie Twierdzy Zamość
Dyrekcja Inżynierii Twierdzy Zamość
(1821-1827)**

Komendant Korpusu Inżynierów Twierdzy Zamość:

- od grudnia 1815 r. (od 1821 r. dyrektor) ppłk **Leonard Jodko** (od maja 1828 r. dowódca 6 kompanii weteranów, od 1830 r. 2 kompanii 2 batalionu wet.), po powstaniu dowódca kompanii weteranów, a następnie zamojskiej komendy inwalidów, zmarł w Zamościu w maju 1840 r.);
- od września 1828 r. ppłk **Bernard Engebricht**.

komendant Służby Inżynierów Twierdzy Zamość:

- od grudnia 1830 r. ppłk **Bernard Engebricht** (dymisja w marcu 1831 r.);

- od marca 1831 r. ppłk (od maja 1831 r. płk) **Henryk Rossman** (po powstaniu bez przydziału, po uwolnieniu ze służby na zasiłku).

Inżynierowie w latach 1815-1816 (wszyscy od grudnia 1815 r.):

- por. **Bernard Engebricht**; konduktor (od marca 1816 r. ppor. przeniesiony do Kwatermistrzostwa Generalnego);
- **Antoni Szaster**;
- konduktor **Antoni Goliszewski**.

Inżynierowie w latach 1817-1819:

- przy Dyrekcji Korpusu Inżynierii por. (od kwietnia 1818 r. kpt. 2 klasy) **Bernard Engebricht** (w koń. 1819 r. przeniesiony do Kwatermistrzostwa Generalnego);
- konduktor (od kwietnia 1818 r. ppor.) **Antoni Goliszewski**.

Inżynierowie w 1820 r.:

- przy dyrekcji Korpusu Inżynierii kpt. 2 klasy **Aleksander Linsenbarth**;
- ppor. **Antoni Goliszewski**;
- ppor. **Feliks Wiszniewski**.

Inżynierowie w latach 1821-1828:

- kpt. 1 klasy **Konstanty Wiśniewski** (od października 1822 r. dymisja z powodu interesów rodzinnych);
- kpt. 2 klasy (od kwietnia 1822 r. kpt. 1 klasy, od września 1828 r. ppłk.) **Bernard Engebricht**;
- kpt. 2 klasy (od listopada 1822 r. kpt. 1 klasy) **Aleksander Linsenbarth**;
- ppor. (od listopada 1823 r. por.) **Antoni Goliszewski** (od końca 1820 r. adiutant budowniczy);
- ppor. (od listopada 1823 r. por.) **Feliks Wiszniewski** (od czerwca 1828 r. do września 1829 r. obserwator w wojnie rosyjsko-tureckiej);
- ppor. (od listopada 1823 r. por.) **Fryderyk Rossman** (od czerwca 1828 r. do września 1829 r. obserwator w wojnie rosyjsko-tureckiej);
- ppor. (od listopada 1823 r. por.) **Konstanty Jodko** (od 1825 r. przy budowie kanału augustowskiego);
- ppor. (od listopada 1823 r. por.) **August Szultz** (od 1826 r. przy budowie kanału augustowskiego);

- konduktor (od listopada 1823 r. ppor.) **Michał Latałski**;
- konduktor (od listopada 1823 r. ppor.) **Florian Marczewski** (od 1829 r. w Warszawie);
- konduktor (od listopada 1823 r. ppor.) **Hiacynt Pancer** (od 1829 r. w Warszawie);
- konduktor (od listopada 1823 r. ppor.) **Aleksander Randau** (od 1826 r. przy budowie Kanału Augustowskiego);
- od 1823 r. ppor. (od listopada 1823 r. por.) **Feliks Pancer** (od 1824 r. w Warszawie);
- od końca 1825 r. ppor. **Fryderyk Wielhorski** (od 1828 r. przy budowie Kanału Augustowskiego);
- ppor. **Konstanty Kamiński**.

Inżynierowie w latach 1829–1830:

- kpt. 1 klasy (od lipca 1829 r. ppłk.) **Aleksander Linsenbarth** (od stycznia 1831 r. w Sztapie Generalnym WP, po powstaniu bez przydziału, uwolniony ze służby na zasiłku);
- por. (od stycznia 1830 r. kpt. 2 klasy za odznaczenie się w wojnie z Turcją) **Fryderyk Rossman**;
- por. (od stycznia 1830 r. kpt. 2 klasy za odznaczenie się w wojnie z Turcją) **Feliks Wiszniewski** (od grudnia 1830 r. w 2 DP);
- ppor. **Konstanty Kamiński**;
- ppor. **Michał Latałski**; od pocz. 1830 r.;
- ppor. **Jan Jokisz** (od pocz. 1830 r. p.o. adiutanta budowniczego).

Inżynierowie w 1831 r.:

- kpt. 2 klasy (od marca 1831 r. kpt. 1 klasy) **Fryderyk Rossman** (po powstaniu w Korpusie Inżynierów, po uwolnieniu ze służby na zasiłku);
- ppor. (od stycznia 1831 r. por., od marca kpt. 2 klasy) **Konstanty Kamiński** (od stycznia 1831 r. w 2 DP, po powstaniu uwolniony ze służby na zasiłku);
- ppor. (od marca 1831 r. por.) **Michał Latałski** (po powstaniu uwolniony ze służby, w Lublinie na zasiłku);
- konduktor (od czerwca 1831 r. ppor.) **Bogdan** (od czerwca adiutant komendanta twierdzy);
- od stycznia 1831 r. ppłk. **Henryk Rossman** (od marca 1831 r. komendant służby inżynierów); od stycznia 1831 r. ppor. (od maja 1831 r. por.) **Jan Świeszewski** (od czerwca adiutant komendanta

twierdzy, po powstaniu ppor. 4 p.s.p., uwolniony ze służby na zasiłku) i ppor. (od maja 1831 r. por.) **Maciej Strzemieczny** (po powstaniu ppor. 4 p.s.p., uwolniony ze służby, radca Dyrekcji Ubezpieczeń, zmarł w Warszawie w październiku 1871 r.), obaj absolwenci Szkoły Aplikacyjnej z 1826 r., przekazani do Korpusu Inżynierów z 4 p.s.p.

pisarze Dyrekcji Inżynierów:

- od 1821 r. **Stanisław Dobrowolski** (po uwolnieniu ze służby w 1830 r. w Grabowcu, gdzie zmarł, w styczniu 1876 r.) i **Antoni Cichoński** (uwolniony ze służby w końcu 1828 r., po powstaniu asesor obwo-
du zamojskiego, zmarł w Zamościu w kwietniu 1837 r.);
- od stycznia 1829 r. **Franciszek Słowakiewicz** (po powstaniu pi-
sarz fabryki inżynierii, zmarł w Zamościu w sierpniu 1861 r.);
- od końca 1830 r. **Franciszek Bielecki**.

dozorca magazynu Inżynierów Twierdzy Zamość (gard inżynierów):

- od stycznia 1817 r. **Józef Surzycki** (w grudniu 1830 r. otrzymał
dymisję, zmarł w lipcu 1855 r. w Lublinie);
- od grudnia 1830 r. **Ignacy Pietrasiewicz**, w styczniu 1831 r. por.
w 5 p.s.p. (po powstaniu za granicą);
- od stycznia 1831 r. ppor. **Franciszek Nowakowski** (po powstaniu
gard inżynierów w Zamościu).

oficjalista magazynu przy Dyrekcji Inżynierii:

- od 1815 r. **Antoni Majewski** (po uwolnieniu ze służby w 1821 r.
trudnił się pisarstwem, zmarł w Zamościu w styczniu 1827 r.);
- od 1822 r. **Władysław Buliński**.

pisarz magazynu przy Dyrekcji Inżynierii:

- od 1815 r. **Stanisław Preiss** (od stycznia 1831 r. kontroler magazy-
nu paszy w Zamościu);
- od stycznia 1831 r. **Paweł Kleszczyński**.

płatnik dyrekcji Korpusu Artylerii i Inżynierów⁴:

- od 1821 r. por. **Wincenty Giedroyć** (z 2 kompanii inwalidów).

⁴ Prowadził w Zamościu rozliczenia finansowe inwestycji rozbudowy twierdzy.

strażnicy budowli wojskowych:

- **Antoni Kołtuniak** (budowie na Nowym Mieście), zmarł w Zamościu w kwietniu 1831 r.;
- **Jan Serez**;
- **Michał Smolka [Smółka]**.

Niebędący w składzie inżynierów Twierdzy Zamość

W latach 1818-1825 por. (kpt. 2 klasy od kwietnia 1822 r.) **Jan Lelewel** (od 1826 r. przeniesiony do budowy Kanału Augustowskiego) i ppor. (por. od maja 1823 r.) **Jan Woyczyński** (w końcu 1826 r. dymisja w stopniu kpt.), obaj adiutanci dowódcy Korpusu Inżynierów, gen. bryg. Jana Malletskiego, oddelegowani do nadzorowania postępu prac nad modernizacją twierdzy.

2 kompania saperów

(w Zamościu od grudnia 1830 r.)

Dowódca:

- por. (od lutego 1831 r. kpt. 2 klasy, od czerwca 1831 r. kpt. 1 klasy) **Ludwik Szkaradowski** (po powstaniu por. w batalionie saperów, po uwolnieniu ze służby na zasiłku).

dowódcy plutonów:

- ppor. (od marca 1831 r. por.) **Franciszek Zagrzewski** (po powstaniu uwolniony ze służby, mieszkał w Rogoźnie, zmarł w Wieprzowie Ordynackim w maju 1884 r.);
- ppor. (od marca 1831 r. por.) **Franciszek Malczewski** (od kwietnia 1831 r. dowódca hakowników);
- ppor. **Julian Jeżewski** (po powstaniu ppor. w batalionie saperów, po uwolnieniu ze służby na zasiłku, dziedzic Hołubia, tam zmarł w listopadzie 1872 r.);
- ppor. **Aleksander Lalewicz** (po powstaniu ppor. w batalionie saperów, uwolniony ze służby, współwłaściciel dóbr Czarna);
- od czerwca 1831 r. ppor. (awansowany podoficer) **Leon Suchodolski**.

Artyleria garnizonu Twierdzy Zamość
(latach 1815-1817 stacjonowała naprzemiennie
1 lub 2 kompania artylerii garnizonowej)

1 kompania artylerii garnizonowej
(Modlin jako stały garnizon od 1817 r.)

Dowódca kompanii:

- od grudnia 1815 r. kpt. 1 klasy **Józef Chojnacki**.

oficerowie kompanii:

- od grudnia 1815 r. kpt. 2 klasy **Józef Wędrychowski** (dymisja w styczniu 1816 r.) i por. **Grzegorz Maźnicki** (nie stawiał się do służby, dymisja w styczniu 1816 r.);
- od stycznia 1816 r. kpt. 2 klasy **Hipolit Przechadzki** (od listopada 1816 r. dowódca 1 lekkiej baterii artylerii pieszej) i por. **Józef Kazanowski** (w październiku 1816 r. dymisja w stopniu kpt.);
- od listopada 1816 r. por. **Onufry Rzepecki** i ppor. **Józef Plewiński**.

lekarz batalionowy:

- od grudnia 1815 r. **Jan Berthold**.

2 kompania artylerii garnizonowej
(Zamość jako stały garnizon od 1817 r.)

Dowódca kompanii:

- od grudnia 1815 r. kpt. 1 klasy **Kazimierz Hoffman** (zmarł w kwietniu 1828 r. w Zamościu);
- od kwietnia 1828 r. kpt. 1 klasy **Jan Skąpski** (w styczniu 1831 r. przeniesiony do Dyrekcji Artylerii);
- od stycznia 1831 r. kpt. 2 klasy (od lutego 1831 r. kpt. 1 klasy) **Jan Metze** (po powstaniu kpt. 2 kl w półkompanii raketników pieszych i konnych, po uwolnieniu ze służby na zasiłku).

oficerowie kompanii:

- od grudnia 1815 r. kpt. 2 klasy **Kazimierz Werpachowski** (od listopada 1820 r. dowódca 1 kompanii artylerii garnizonowej) i por.

Łukasz Szczepkowski (od września 1823 r. przeniesiony do Korpusu Kadetów);

- od stycznia 1816 r. ppor. (st. sierż. awansowany na ppor. w styczniu 1816 r.) **Kazimierz Furs** (zmarł w czerwcu 1830 r. w Zamościu);
- od listopada 1820 r. kpt. 1 klasy **Karol Cichocki** (w czerwcu 1825 r. przeniesiony do Dyrekcji Materiałów Artylerii);
- od czerwca 1826 r. ppor. **Józef Plewiński** (po powstaniu uwolniony ze służby, właściciel folwarku Srebrzyszcze, zmarł w Chełmie w czerwcu 1862 r.);
- od lipca 1829 r. ppor. (awansowany w lipcu 1829 r. podoficer 2 klasy) **Henryk Malhomme** (po powstaniu uwolniony ze służby, dzierżawca folwarku Lewików);
- od sierpnia 1830 r. ppor. **Michał Kuberski** (po powstaniu uwolniony ze służby, na zasiłku);
- od stycznia 1831 r. ppor. (awansowany podoficer) **Józef Zabrowski** (po powstaniu na emigracji);
- od pocz. 1831 r. ppor. **Karol Godek** i ppor. [...] **Rakowski** (obaj mianowani ochotnicy z Podola);
- od lipca 1831 r. ppor. (awansowany pchor.) **Władysław Rutkowski**.

szef kompanii:

- feldfelbel (st. sierż.) **Franciszek Biedrzycki** (zmarł w Zamościu w 1825 r.);
- od 1825 r. feldfelbel **Augustyn Wiśniewski**.

lekarz batalionowy:

- od czerwca 1815 r. **Józef Braździński**, od października 1815 r. w 6 pułku piechoty liniowej;
- od stycznia 1816 r. **Jan Starohorski**, w lutym 1817 r. dymisja na własną prośbę;
- od lutego 1817 r. **Gaspar [Kacper] Niedobylski** (zmarł w grudniu 1825 r. w Zamościu);
- od 1826 r. vacat;
- od kwietnia 1830 r. **Józef Lubiński**.

młodszy felczer:

- od listopada 1828 r. **Tomasz Rudnicki** (zmarł w Zamościu w maju 1829 r.);
- od września 1829 r. – **Józef Kamiński**.

2 zamojska półkompania artylerii garnizonowej (51 kompania 8 Brygady Artylerii Garnizonowej z okręgu kijowskiego)⁵

Dowódca:

- od 1820 r. płk [...] **Kuleszow**;
- od 1830 r. kpt. 1 klasy **Piotr Messing** (po powstaniu dowódca zamojskiej kompanii artylerii garnizonowej).

dowódca plutonu:

- od 1820 r. por. **Piotr Koniajew**;
- od 1828 r. por. **Wasył (Bazyli) Chachłow**.

Kompania hakowników w Twierdzy Zamość (utworzona w kwietniu 1831 r.)

Dowódca:

- od kwietnia 1831 r. por. **Franciszek Malczewski** (po powstaniu ppor. batalionu saperów, po uwolnieniu ze służby mieszkał do maja 1832 r. w Rogoźnie, następnie aresztowany i skazany na karę śmierci, zamienioną na 18 lat robót w kopalniach na Syberii).

Piechota garnizonu Twierdzy Zamość

Od 1815 r. do służby garnizonowej w twierdzy co miesiąc wysyłano inny pułk piechoty ze składu 2 Dywizji Piechoty (z wyjątkiem 4 pułku piechoty liniowej, który znajdował się w Warszawie). W listopadzie 1815 r. wyznaczono stałe miejsca zakładów pułków piechoty liniowej. Pułkom strzelców pieszych przydzielono po dwa zakłady spomiędzy pułku piechoty liniowej: 2 p.s.p. uzupełniany był w Warszawie, a 4 p.s.p. w Krakowie i Kaliszu. W grudniu 1830 r. twierdza zamojska stała się punktem zbornym dla powołanych do służby dymisjonowanych żołnierzy z województwa krakowskiego. Z nich utworzono trzecie bataliony 2 i 4 p.s.p.. Od kwietnia 1831 r. zakłady 2 i 4 p.s.p. w Studziannie.

5 10 grudnia 1830 r. wyruszyła z Zamościa pod konwojem oddziału z 2 p.s.p. do Uściługa.

2 Dywizja Piechoty

Komenda Dywizji

(od końca 1829 r. w Zamościu)

Dowódca:

- od stycznia 1815 r. gen. dywizji **Izydor Krasieński** (od 3 września 1826 r. generał piechoty oraz dowódca całej piechoty);
- od 3 września 1826 r. gen. dywizji **Edward Żółtowski** (od 1 stycznia 1831 r. wyznaczony do inspekcji nowo formowanych 3 i 4 batalionu, a od 10 stycznia 1831 r. organizator sił zbrojnych w woj. lubelskim i podlaskim);
- od 1 stycznia 1831 r. tymczasowy gen. dywizji **Franciszek Żymirski**;
- od 26 lutego 1831 r. gen. brygady **Kazimierz Małachowski**.

adiutanci polowi dowódcy dywizji:

- od lutego 1815 r. kpt. **Jan Łoski** (od maja 1818 r. mjr, przeniesiony do 2 p.s.p.) i kpt. **Chryzostom Szukiewicz** (od sierpnia 1818 r. przeniesiony do 2 p.s.p.) oraz ppor. **Jan Lipski** (od marca 1816 r. dymisja z powodów rodzinnych w stopniu por.);
- od lipca 1818 r. p.o. por. (od maja 1821 r. kpt.) **Antoni Wojnarowski** (od września 1826 r. szef sztabu);
- od sierpnia 1818 r. p.o. por. (od września 1821 r. kpt.) **Ludwik Jabłoński** (od września 1826 r. adiutant dowódcy piechoty);
- od września 1826 r. kpt. **Michał Chełmoński** (od lipca 1829 r. szef sztabu) i por. (kpt. od lutego 1831 r.) **Józef Sulikowski**.

Sztab Dywizji

Szef sztabu:

- od lutego 1815 r. podszef, mjr (od stycznia 1816 r. szef, od września 1816 r. ppłk, w nagrodę za zasługi i gorliwość) **Wacław Sierakowski**, od marca 1819 r. w 8 pułku piechoty liniowej, od lipca dowódca 3 p.s.p.;
- od marca 1819 r. mjr **Anastazy Strzelecki**, od czerwca 1820 r. umieszczony w wojsku z powodu niemożności pełnienia obowiązków służby czynnej;
- od czerwca 1820 r. przeniesiony z wojska p.o. mjr (od października 1823 r. ppłk) **Karol Zieliński**, od grudnia 1826 r. p.o. szefa sztabu piechoty;

- od grudnia 1826 r. p.o. mjr **Antoni Wojnarowski**, od września 1828 r. poza służbą czynną;
- 1828-1829 vacat;
- od lipca 1829 r. p.o. kpt. **Michał Chełmoński**, od lutego 1831 r. mjr z przeznaczeniem do 3 pułku piechoty liniowej;
- od lutego 1831 r. gen. bryg. **Józef Załuski**.

odkomenderowani do 2 Dywizji Piechoty z Kwatermistrzostwa Generalnego:

- w latach 1816–1817 ppłk **Michał Pełczyński**;
- por. **Ludwik Heilmeyer**;
- por. **Wojciech Chrzanowski**;
- ppor. **Jan Krosnowski**.

płatnik okręgowy w 2 Dywizji Piechoty (w 1825 r. likwidacja stanowiska):

- od 1815 r. **Adam Węgierski**.

pisarz przy płatniku:

- od 1815 r. **Antoni Moczarski** (od 1824 r. sekretarz przy płatniku).

adiunkt sztabu dywizji:

- od 1815 r. kpt. **Karol Czech** (od stycznia 1818 r. dymisja z powodu spraw rodzinnych, w stopniu mjr.);
- od 1818 r. vacat;
- od lipca 1828 r. kpt. (od lutego 1831 r. mjr) **Konstanty Fergus**;
- dodatkowo od marca 1831 r. ppor. **Ignacy Berowski**.

gwałtygier dywizji (oboźny dywizji od 1831 r.):

- od lipca 1824 r. por. (od kwietnia 1826 r. kpt.) **Seweryn Pałowski**.

pisarz sztabu 2 Dywizji Piechoty:

- st. sierż. **Franciszek Drozdowicz**.

lekarz dywizji:

- od 1815 r. **Rudolf Dołasiński**;
- od 1817 r. **Teodor Morozowski** (zmarł w 1821 r.);
- od września 1821 r. **Jan Brzęski [Brzenski]** (dymisja z pensją w marcu 1830 r.);

- od końca 1830 r. **Ludwik Stackebrandt**.

ambulansy polowe 2 Dywizji Piechoty (na ich bazie podczas walki zakładano szpital polowy):

- od grudnia 1830 r. komendant doktor **Otto Rosset**.

aptekarz młodszy (polowy) 2 Dywizji Piechoty:

- **Józef Maszadro**.

audytor dywizji ⁶:

- od 1815 r. **Michał Skopowski** (w końcu 1824 r. dymisja);
- w 1825 r. vacat;
- od lipca 1825 r. **Józef Kęstowicz** (w 1831 r. przyrównany do stopnia mjr.).

pisarz przy audytorze:

- od 1821 r. **Stanisław Kargowski** (od 1826 r. pisarz sekretariatu przy audytorze twierdzy zamojskiej);
- od 1826 r. **Walenty Lesiecki** (od 1829 r. audytor w 8 pułku piechoty liniowej);
- od 1829 r. **Ignacy Giepner** (od stycznia 1831 r. audytor 7 pułku piechoty liniowej).
- **bataliony marszowe 2 DP:** dowódca mjr (od sierpnia 1831 r. ppłk) **Kazimierz Majewski**,
- **oficer saperów dywizji** (stanowisko od grudnia 1830 r.): kpt. 2 klasy **Feliks Wiszniewski**.

Sztab 3 Brygady

(od 1818 r. Zamość jako stały garnizon)

Dowódca:

- od stycznia 1815 r. gen. bryg. **Jan Krukowiecki** (od czerwca 1816 r. poza służbą czynną);
- od czerwca 1816 r. gen. bryg. **Hipolit Falkowski**;
- od października 1819 r. gen. bryg. **Franciszek Morawski**;
- od września 1826 r. gen. bryg. **Józef Czyżewski**.

⁶ Postanowieniem namiestnika z 1816 r. osoby wojskowe zostały wyłączone spod jurysdykcji sądów powszechnych.

adiutanci polowi dowódcy:

- od 1815 r. kpt. **Stanisław Prek** (dymisja w maju 1816 r. z powodu interesów rodzinnych);
- od 1815 r. p.o. por. **Piotr Fiorentini** i p.o. por. **Adolf Cichowski** (obaj od listopada 1816 r. w 1 p.s.p.);
- od listopada 1816 r. kpt. **Ignacy Drost** (komendant powiatu garwolińskiego), w lutym 1817 r. przeniesiony do 4 p.s.p. oraz jeszcze tego samego miesiąca do żandarmerii;
- od czerwca 1816 r. por. **Ignacy Lulewicz** (od maja 1821 r. w 4 p.s.p., w styczniu 1822 r. dymisja z powodu interesów rodzinnych);
- od lutego 1817 r. p.o. por. **Karol Grabowski** (w marcu 1821 r. dymisja z powodu interesów rodzinnych w stopniu kpt.);
- od maja 1821 r. p.o. por. (od czerwca 1826 r. kpt.) **Dominik Jabłoszewski** (od września 1826 r. adiutant dowódcy 1 brygady 2 Dywizji Piechoty);
- drugi etat vacat 1821-1827;
- od września 1826 r. p.o. por. (od lutego 1831 r. kpt.) **Wawrzyniec Jórski**;
- od stycznia 1831 r. por. (od lutego 1831 r. kpt.) **Ignacy Czyżewski** (od lipca 1831 r. w 4 batalionie 4 pułku strzelców pieszych).

2 Pułk Strzelców Pieszych

(w Zamościu od 1818 r.)

Dowódca:

- od lutego 1815 r. płk **Józef Czyżewski** (od września 1826 r. gen. bryg., dowódca 3 Brygady z 2 Dywizji Piechoty);
- od września 1826 r. płk **Wincenty Wolski**;
- od lutego 1831 r. ppłk **Klemens Jórski**.

adiutant pułku:

- od 1819 r. ppor. (od maja 1821 r. por.) **Wawrzyniec Jórski** (od września 1826 r. adiutant dowódcy 3 Brygady);
- w 1827 r. vacat; od 1828 r. por. **Antoni Czyżewski** (zmarł w grudniu 1829 r. w Zamościu);
- od stycznia 1830 r. ppor. (od lutego 1831 r. por.) **Karol Jurkowski**.

adiutanci batalionów:

- od 1815 r. por. **Ignacy Dembicki** (we wrześniu 1821 r. przeniesiony do 4 p.s.p. w stopniu kapitana) i ppor. (od marca 1817 r. por.) **Wincenty Bajkowski** (zmarł w czerwcu 1822 r. w Zamościu);
- od kwietnia 1822 r. por. **Karol Piędzicki** (od kwietnia 1826 r. w 4 pułku piechoty liniowej);
- od 1827 r. por. **Tadeusz Grabowski** (na stanowisku do grudnia 1830 r.) i por. **Antoni Czyżewski** (od 1828 r. adiutant pułku);
- od grudnia 1830 r. ppor. (por. od lutego 1831 r.) **Andrzej Dziewulski** (na stanowisku do lutego 1831 r.);
- od stycznia 1831 r. ppor. **Antoni Gruszczyński**, ppor. **Jan Karniewski**, ppor. (od marca 1831 r. por.) **Antoni Żółtowski**;
- od lutego 1831 r. ppor. (od maja por.) **Józef Szczepański**.

adiutant rezerwy:

- od maja 1821 r. por. (od lutego 1831 r. kpt.) **Józef Skrajnowski**.

kasjer:

- od 1815 r. ppor. **Roch Frasunkiewicz** (w 1819 r. przeniesiony do 4 p.s.p.);
- od 1819 r. por. (od maja 1824 r. kpt.) **Józef Jórski**.

kwatermistrz:

- od 1815 r. ppor. **Ignacy Pietrasiewicz** (w grudniu 1818 r. dymisja z powodu słabości zdrowia, od grudnia 1830 r. dozorca magazynu inżynierów);
- od 1819 r. por. (od marca 1822 r. kpt.) **Bartłomiej Sobolewski**.

audytor pułku:

- od 1815 r. **Mateusz Piotrowski** (zmarł w styczniu 1827 r. w Zamościu);
- od 1828 r. **Ludwik Siekierski**.

sztabslekarz:

- od lutego 1815 r. **Leopold Luhe** (od lipca 1818 r. w batalionie saperów);
- od lipca 1818 r. **Jan Brzęcki** (we wrześniu 1821 r. przeszedł na lekarza 2 Dywizji Piechoty);

- od września 1821 r. **Filip Lubelski** (w styczniu 1827 r. otrzymał żadaną dymisję);
- od lutego 1827 r. **Karol Libich** (w październiku 1828 r. przeniesiony na sztabslekarza do Modlina);
- od października 1828 r. p.o. **Michał Chodasewicz** (w czerwcu 1829 r. lekarz batalionu 2 pułku);
- od czerwca 1829 r. **Jan Koch** (w listopadzie 1830 r. dymisja na żądanie);
- od listopada 1830 r. p.o. **Chryzostom Florianowicz** (od stycznia 1831 r. sztabslekarz 1 pułku strzelców pieszych);
- od stycznia 1831 r. **Józef Pasiczyński**.

lekarze batalionów:

- od czerwca 1815 r. **Józef Puternicki** (od maja 1818 r. sztabslekarz w 1 pułku piechoty liniowej) i **Józef Kozłowski** (od lutego 1823 r. w 1 kompanii art. garnizonowej);
- od lipca 1815 r. **Franciszek Miedzianowski** (od lutego 1817 r. w 4 kompanii weteranów);
- od maja 1818 r. **Wojciech Porębski** (od listopada 1822 r. w pułku grenadierów gwardii);
- od stycznia 1823 r. **Piotr Fryse [Frise]** (od lutego 1824 r. w Korpusie Weteranów i Inwalidów) i **Michał Zarzycki** (od 1825 r. w półkompanii raketników pieszych);
- od 1824 r. **Leopold Danowski** (w 1828 r. w 7 kompanii weteranów);
- od grudnia 1824 r. **Jan Granau** (od lutego 1830 r. w 1 kompanii art. pieszej);
- od czerwca 1827 r. **Michał Chodasewicz** (w październiku 1828 r. sztabslekarz 2 p.s.p.);
- od października 1828 r. **Tadeusz Żykiewicz [Żykiewicz]** (od stycznia 1831 r. w 4 kompanii artylerii pieszej);
- od stycznia 1831 r. – [...] **Głowacki**.

podlekarze:

- od 1815 **Jan Kościelski** (od 1818 r. na dwuletnim urlopie szkoleniowym);
- od października 1815 r. **Walery Zero [Zero]** (od lutego 1817 r. w 1 kompanii weteranów) i **Ferdynand Sobolewski** (w maju 1816 r. dymisja);

- od maja 1816 r. **Bogumił [Gotlib] Bollmann** (na reformie od kwietnia 1818 r., zmarł w Zamościu w kwietniu 1822 r.);
- od stycznia 1831 r. **Melchior Zawadzki** (kandydat medyczny).

starszy felczer:

- od października 1819 r. **Piotr Iwanowski** (w grudniu 1821 r. dymisja);
- od grudnia 1821 r. **Franciszek Scharlau**;
- od listopada 1824 r. **Wincenty Ujanowski**;
- od września 1827 r. **Erazm Baber** (w 1829 r. dymisja dla słabości zdrowia);
- od czerwca 1829 r. **Stanisław Niewęglowski** (od stycznia 1831 r. lekarz batalionu 2 pułku strzelców pieszych).

młodszy felczer:

- od grudnia 1817 r. **Kazimierz Zambrzycki**;
- od czerwca 1818 r. **Piotr Kubicki** (w 1821 r. starszy felczer w szpitalu cywilnym);
- od maja 1821 r. **Michał Karwicki**;
- od grudnia 1821 r. **Jakub Kwiatkowski** (w grudniu 1828 r. starszy felczer w 2 pułku strzelców pieszych) i **Piotr Mazurkiewicz** (zmarł w Zamościu w grudniu 1825 r.);
- od maja 1825 r. **Tadeusz Krasuski**;
- od października 1827 r. **Karol Dęcki** (od marca 1829 r. podoficer frontowy);
- od czerwca 1829 r. **Antoni Działkiewicz**.

kapelan:

- od 1815 r. **Nepomucen Dutkiewicz** (od 1817 r. w 2 pułku piechoty liniowej);
- od 1817 r. **Sebastian Bienicki** (dymisja w 1821 r.);
- od 1821 r. **Ignacy Hoffman** (kanonik kolegiaty zamojskiej, był też kapelanem więźniów);
- dodatkowo od stycznia 1831 r. **Wojciech Rózański** (kapelan ochotnik).

oficer saperów pułku:

- od stycznia 1831 r. ppor. **Ludwik Freier**.

dowódca 1 batalionu:

- od 1815 r. mjr (od grudnia 1815 r. ppłk);
- **Jan Kaśinowski** (od kwietnia 1819 r. dowódca 6 kompanii weteranów w Lublinie);
- od kwietnia 1819 r. mjr (od lipca 1824 r. ppłk) **Klemens Jórski**.

dowódca 2 batalionu:

- od 1815 r. mjr (od grudnia 1815 r. ppłk) **Onufry Fontanna** (od sierpnia 1818 r. na reformie przykomenderowany do 2 p.s.p., dymisja w październiku 1818 r.);
- od października 1818 r. mjr **Józef Rauer** (w maju 1821 r. wyszedł ze służby do Korpusu Górniczego);
- od maja 1821 r. ppłk **Julian Górski** (od kwietnia 1827 r. w 4 pułku strzelców pieszych);
- od kwietnia 1827 r. ppłk **Stanisław Brzeski**.

dowódca 3 batalionu:

- od stycznia 1831 r. ppłk **Adam Wolski**.

4 Pułk Strzelców Pieszych
(w Zamościu od 1818 r.)

Dowódca:

- od lutego 1815 r. płk **Aleksander Oborski** (dymisja w grudniu 1815 r.);
- od grudnia 1815 r. płk **Józef Michałowski** (od listopada 1817 r. na reformie);
- od listopada 1817 r. tymczasowy ppłk (od października 1820 r. płk i dowódca) **Ignacy Zawidzki**;
- od lutego 1831 r. ppłk **Antoni Wroniecki**.

adiutant pułku:

- od 1819 r. ppor. (od maja 1821 r. por.) **Ignacy Wilkoński**.

adiutanci batalionów:

- od 1815 r. ppor. (od maja 1816 r. por.) **Andrzej Koźmiński** (jako adiutant batalionu do 1817 r., w listopadzie 1817 r. dymisja z powodu słabości zdrowia) i ppor. (od maja 1816 r. por., od września 1821 r. kpt.) **Jan Kosiński** (jako adiutant batalionu do 1821 r.);

- od 1817 r. por. **Franciszek Laskowski** (jako adiutant batalionu do 1819 r.);
- od 1818 r. ppor. **Andrzej Wiszniewski** (od 1819 r. adiutant rezerwy) i ppor. **Ignacy Wilkoński** (od 1819 r. adiutant pułku);
- od maja 1821 r. por. **Ksawery Stępkowski** (1826 r. adiutant rezerwy);
- od 1825 r. ppor. (od lutego 1831 r. por.) **Adam Rostkowski**;
- od 1827 r. ppor. **Jan Turowski** (od 1828 r. adiutant rezerwy);
- od stycznia 1831 r. ppor. (por. od lutego 1831 r.) **Kazimierz Asnyk** i ppor. (od maja 1831 r. por.) **Franciszek Tomczycki**;
- od lutego 1831 r. ppor. **Franciszek Wronowski**.

adiutant rezerwy:

- od 1819 r. ppor. (od września 1821 r. por.) **Andrzej Wiszniewski** (w październiku 1820 r. dymisja z powodu interesów rodzinnych);
- od października 1820 r. ppor. **Ksawery Stępkowski** (od maja 1821 r. adiutant batalionu);
- od maja 1821 r. ppor. **Ludwik Żochowski** (w październiku 1821 r. dymisja z powodu interesów rodzinnych);
- od października 1821 r. ppor. **Mikołaj Piwarski** (zdjęty ze stanowiska w 1826 r.);
- od 1826 r. kpt. **Ksawery Stępkowski** (od kwietnia 1826 r. w 4 pułku piechoty liniowej);
- w 1827 r. vacat;
- od 1828 r. ppor. (od lutego 1831 r. por.) **Jan Turowski**.

kasjer:

- od 1815 r. ppor. (od 1822 r. por., od lutego 1831 r. kpt.) **Jan Sawicki**.

kwatermistrz:

- od 1815 r. por. **Franciszek Saniewski** (od kwietnia 1825 r. w administracji woj.);
- od kwietnia 1825 r. por. (od kwietnia 1826 r. kpt.) **Jan Swederski**.

audytor pułku:

- od 1815 r. **Faustyn Łukański** (od 1819 r. audytor placu Warszawy);
- od 1819 r. **Adam Dobrowolski**.

sztabslekarz:

- od lutego 1815 r. **Jan Brzęski** (od lipca 1818 r. sztabslekarz w 2 p.s.p.);
- w 1819 r. vacat;
- od 1820 r. **Jan Brawacki** (od grudnia 1824 r. w batalionie saperów);
- od grudnia 1824 r. **Walenty Trzeszkiewicz** (od stycznia 1831 r. w szpitalu wojskowym w obozie nr 1 w Warszawie);
- od stycznia 1831 r. **Wilhelm Wolfson** (od lutego 1831 r. w niewoli);
- od lutego 1831 r. **Tadeusz Wieniawski**.

lekarze batalionów:

- od lutego 1815 r. **Stanisław Wasilewski** (od maja 1817 r. w 7 pułku piechoty liniowej), **Gaspar Niedobylski** (od lutego 1817 r. w 2 kompanii art. garnizonowej) oraz **August Herbst** (w grudniu 1819 r. zmarł);
- od maja 1817 r. **Walenty Nieszporkiewicz** (dymisja w lutym 1820 r.);
- od lipca 1818 r. **Adam Halbich** (w styczniu 1819 r. sztabslekarz 5 pułku piechoty liniowej);
- od stycznia 1819 r. **Jan Brawacki** (od lutego 1820 r. sztabslekarz 4 p.s.p.);
- od stycznia 1820 r. **Antoni Milewski** (od kwietnia 1830 r. w 1 kompanii artylerii garnizonowej);
- od marca 1820 r. **Franciszek Rutkowski** (od maja 1825 r. w 4 psk);
- od maja 1825 r. **Tomasz Zborowski** (zmarł w lutym 1830 r. w Zamościu);
- od kwietnia 1825 r. **Paweł Filipkowski** (od 1831 r. lekarz ordynujący szpitala w Łazienkach);
- od marca 1830 r. **Kazimierz Babczyński**;
- od maja 1830 r. **Wilhelm Wolfson** (od stycznia 1831 r. sztabslekarz 4 p.s.p.);
- od stycznia 1831 r. **Stanisław Janson [Jansen]** i **Walenty Stanczukowski**;
- od marca 1831 r. **Kazimierz Krajewski**.

podlekarze:

- od lutego 1815 r. **Jan Wilski** (zmarł w lutym 1819 r.), **Antoni Strycki** (od marca 1817 r. w 5 pułku piechoty liniowej) oraz **Karol Berger** (dymisja w czerwcu 1816 r.);
- od maja 1815 r. **Aleksander Szafranowicz** (od kwietnia 1818 r. 2-letnim na urlopie w celu doszkalania);

- od czerwca 1816 r. **Jan Leszczyński** (od kwietnia 1818 r. na urlopie w celu ukończenia nauki).

starszy felczer:

- od maja 1818 r. **Piotr Iwanowski** (od października 1819 r. w 2 p.s.p.);
- od października 1819 r. **Samuel Leber** (w marcu 1821 r. dymisja);
- od 1821 r. **Jerzy Podlecki**.

młodszy felczer:

- od lutego 1815 r. **Piotr Iwanowski**, od maja 1818 r. st. felczer w pułku grenadierów gwardii, jeszcze tego miesiąca usunięty z pułku przez gen. Żymirskiego jako postać „najgorszej kondiuty” (powrócił do 4 p.s.p.);
- od maja 1815 r. **Jan Dzikowski**;
- od kwietnia 1818 r. **Jan Dąbrowski**;
- od października 1827 r. **Stanisław Pyrzanowski** (od września 1828 r. w infirmerii twierdzy);
- od września 1828 r. **Gabriel Konopacki**.

kapelan:

- od 1815 r. **Józef Michalczewski**;
- w 1819 r. vacat;
- od 1820 r. **Kajetan Strasz**;
- dodatkowo od stycznia 1831 r. **Wincenty Kostecki** (kapelan ochotnik).

oficer saperów pułku:

- od stycznia 1831 r. ppor. **Paweł Szymanowski** i ppor. **Ludwik Kuckiewicz** (ostatni od kwietnia 1831 r. w korpusie gen. Dwerneckiego).

dowódca 1 batalionu:

- od 1815 r. ppłk **Ignacy Dobrogoyski** (od czerwca 1817 r. na reformie przykomenderowany do 4 p.s.p., od kwietnia 1818 r. dymisja z powodu interesów rodzinnych, w październiku 1824 r. pozbawiony prawa noszenia munduru i odznaczeń oraz skazany sądownie na 6 lat ciężkiego więzienia, kara zmniejszona do 4 lat, zmarł w Zamościu w grudniu 1825 r.);

- od czerwca 1817 r. odkomenderowany do 4 p.s.p. (od października 1817 r. na stałe w 4 p.s.p.) ppłk **Stanisław Smett** (od kwietnia 1827 r. w 6 kompanii weteranów);
- od kwietnia 1827 r. ppłk **Julian Górski** (od czerwca 1828 r. dowódca 6 pułku piechoty liniowej);
- od czerwca 1828 mjr (od marca 1831 r. ppłk) **Stefan Piwecki**.

dowódca 2 batalionu:

- od 1815 r. mjr (od grudnia 1815 r. ppłk) **Adam Mirosławski**;
- od stycznia 1816 r. przeniesiony z 2 p.s.p. ppłk **Feliks Stokowski** (od czerwca 1817 r. na reformie);
- od czerwca 1817 r. ppłk **Bartłomiej Lanckoroński** (od maja 1824 r. dowódca Batalionu Weteranów Czynnych);
- od maja 1824 r. mjr (od lipca 1824 r. ppłk) **Jan Łoski** (od listopada 1825 r. na reformie z powodu słabości zdrowia);
- od listopada 1825 r. ppłk **Ignacy Bogucki**.

dowódca 3 batalionu:

- od stycznia 1831 r. ppłk **Feliks Stokowski**.

Od stycznia 1831 r., po wyjściu 2 Dywizji Piechoty (w Zamościu zostały czwarte bataliony pułków)

Formowane trzecie bataliony miały wydzielić kadry do formowania czwartych, na oficerów do nich wyznaczono promowanych w grudniu podchorążych. Generał Chłopicki chciał pozbyć się ich z Warszawy oraz wzmocnić morale nowych oddziałów.

4 batalion 2 Pułku Strzelców Piesznych

Dowódca:

- mjr **Dominik Bulewski**, od lutego 1831 r. komendant piechoty twierdzy (w powstaniu nie awansował, ponieważ odkryto, że był współpracownikiem tajnych służb, po powstaniu za granicą).

dowódcy kompanii:

- kpt. (od maja 1831 r. mjr) **Józef Troszczycki** (po powstaniu kpt. 2 p.s.p., po uwolnieniu ze służby na zasiłku, zmarł w Hrubieszowie w lutym 1879 r.);

- kpt. (od czerwca 1831 r. mjr) **Józef Radowiecki** (po powstaniu na zasiłku, a następnie w zamojskiej 45 kompanii poprawczej, zmarł w Zamościu w lutym 1841 r.);
- kpt. (od lutego 1831 r. mjr) **Jan Wundermann** (po powstaniu kpt. 2 p.s.p., po uwolnieniu ze służby na zasiłku);
- kpt. **Marcin Manicki** (po powstaniu kpt. 2 p.s.p., po uwolnieniu ze służby na zasiłku).

adiutant batalionu:

- ppor. (od marca 1831 r. por.) **Antoni Żółtowski** (po uwolnieniu ze służby na zasiłku).

lekarz batalionu:

- od stycznia 1831 r. **Wincenty Mastelski**, od lutego 1831 r. w Warszawie;
- od lutego 1831 r. **Wilhelm Fischer**.

oficerowie:

- por. (od lutego 1831 r. kpt.) **Tadeusz Grabowski** (po powstaniu por. 2 p.s.p., po uwolnieniu ze służby dzierżawca Łazisk, tam zmarł w maju 1838 r.);
- por. (od lutego 1831 r. kpt.) **Antoni Krasuski** (po powstaniu por. 2 p.s.p., po uwolnieniu ze służby na zasiłku, właściciel majątku Krasusy Zembry);
- ppor. **Hilary Krzęciewski** (od maja 1831 r. por. w 5 p.s.p., po powstaniu uwolniony ze służby na zasiłku, zamieszkał w Kocudzy);
- por. **Rafał Szwykowski** (po powstaniu por. 2 p.s.p., po uwolnieniu ze służby na zasiłku, mieszkał we wsi Ludwinów, tam zmarł w 1833 r.);
- ppor. (od lutego 1831 r. por.) **Nepomucen Metzler** (od czerwca 1831 r. kpt. w 22 pułku piechoty liniowej, po powstaniu uwolniony ze służby na zasiłku);
- ppor. (od lutego 1831 r. por.) **Wilhelm Waligórski** (po powstaniu ppor. 2 p.s.p., po uwolnieniu ze służby na zasiłku, mieszkał w Puławach, zmarł w Biłgoraju w 1858 r.);
- ppor. (od marca 1831 r. por. w 4 p.s.p.) **Józef Misiewicz**;
- ppor. (od marca 1831 r. por.) **Wincenty Kaziński** (po powstaniu uwolniony ze służby na zasiłku);

- ppor. (awansowany pchor. w grudniu 1830 r.) **Tomasz Kiciński** (po powstaniu skazany na 4 lata do rot aresztanckich);
- od kwietnia 1831 r. ppor. **Tomasz Bienkiewicz**, od czerwca 1831 r. por. w 5 p.s.p. (po powstaniu ppor. 3 Batalionu Weteranów Czynnych, po uwolnieniu ze służby na zasiłku);
- od maja 1831 r. ppor. (mianowany podoficer) **Stanisław Kaczorowski**;
- od maja 1831 r. kpt. **Florian Korsak** (z 4 p.s.p.);
- od lipca 1831 r. ppor. **Jan Gęś** i ppor. **Tytus Bienkiewicz** (obaj mianowani st. sierż.);
- od lipca 1831 r. ppor. **Alfred Brzeziński** (w 1828 r. nieawansowany na ppor. i skazany na 12 lat ciężkiego więzienia w Zamościu, uwolniony przez gen. Sierawskiego, w lipcu 1831 r. przywrócono mu stopień ppor., po powstaniu groziło mu osadzenie w Zamościu, zbiegł za granicę w czasie transportu);
- od sierpnia 1831 r. z Kwatermistrzostwa Generalnego ppor. (mianowany konduktor) **Adam Kamiński**.

4 batalion 4 Pułku Strzelców Pieszych

Dowódca:

- mjr **Benedykt Ostrowski** (po powstaniu mjr 4 p.s.p., po uwolnieniu ze służby na zasiłku).

dowódcy kompanii:

- mjr **Antoni Boruński**, zmarł w Zamościu w kwietniu 1831 r.;
- por. (od lutego 1831 r. kpt.) **Wojciech Pomorski** (po powstaniu por. 4 p.s.p., po uwolnieniu ze służby na zasiłku, zmarł w Zamościu w 1873 r.);
- kpt. (od maja 1831 r. mjr) **Jan Swederski** (po powstaniu kpt. 4 p.s.p., po uwolnieniu ze służby na zasiłku);
- por. (od lutego 1831 r. kpt.) **Leon Dąbrowski** (po powstaniu por. 4 p.s.p., po uwolnieniu ze służby na zasiłku, zmarł w Krasnymstawie w październiku 1852 r.);
- kpt. (od czerwca 1831 r. mjr w pułku weteranów) **Jan Kolendowski** (po powstaniu kpt. 4 p.s.p., po uwolnieniu ze służby na zasiłku, zmarł w Szystowicach w 1834 r.);

- od lipca 1831 r. kpt. **Ignacy Czyżewski** (po powstaniu por. 4 p.s.p., po uwolnieniu ze służby na zasiłku, zmarł w Tarnogórze-zamku w czerwcu 1847 r.).

adiutant batalionu:

- ppor. (od lutego por., od maja 1831 r. kpt. w pułku grenadierów) **Franciszek Tomczycki** (po powstaniu ppor. 4 p.s.p., po uwolnieniu ze służby na zasiłku).

lekarz batalionu:

- od stycznia 1831 r. **Leopold Danowski**.

oficerowie:

- ppor. (od lutego 1831 r. por., od lipca kpt.) **Franciszek Wąsowski** (po powstaniu w komendzie inwalidzkiej w Łukowie, tam zmarł w lipcu 1848 r.);
- por. (od maja 1831 r. kpt.) **Wawrzyniec Domagalski** (po powstaniu por. 4 p.s.p., po uwolnieniu ze służby na zasiłku);
- por. (od lutego 1831 r. kpt.) **Serafin Maniński** (zmarł w sierpniu 1831 r. w Zamościu);
- ppor. (od lutego 1831 r. por., od maja 1831 r. kpt. w 2 p.s.p.) **Florian Korsak** (po powstaniu ppor. 4 p.s.p., uwolniony ze służby);
- ppor. (od lutego 1831 r. por.) **Jakub Wereszczyński** (po powstaniu ppor. 4 p.s.p., po uwolnieniu ze służby na zasiłku);
- ppor. (od lutego 1831 r. por., od marca kpt.) **Piotr Łabęcki** (po powstaniu ppor. w 4 p.s.p., uwolniony ze służby na zasiłku);
- ppor. (od lutego 1831 r. por.) **Benedykt Szadurski** (po powstaniu ppor. 4 p.s.p., przyjęty na służbę rosyjską, po dymisji w stopniu majora mieszkał w Markuszowie);
- ppor. (od lutego por., od maja 1831 r. kpt.) **Józef Polakowski** (po powstaniu ppor. 4 p.s.p., po uwolnieniu ze służby na zasiłku, zmarł w lutym 1855 r. w Bełżycach);
- ppor. (od lutego 1831 r. por.) **Ignacy Jeżewski** (po powstaniu uwolniony ze służby na zasiłku, mieszkał w Puławach);
- ppor. **Jan Świeszewski** i ppor. **Maciej Strzemieczny** (od stycznia 1831 r. obaj w Korpusie Inż.);
- ppor. (od lutego 1831 r. por., od maja 1831 r. kpt. w 5 p.s.p.) **Leon Garliński** (po powstaniu ppor. 4 p.s.p., uwolniony ze służby na zasiłku);

- od marca 1831 r. por. **Józef Misiewicz** (po powstaniu uwolniony ze służby na zasiłku);
- od lipca 1831 r. ppor. **Piotr Janowski**, ppor. **Wawrzyniec Noskiewicz**, ppor. **Fabian Winiowski** (wszyscy trzej awansowani st. sierżanci) i ppor. **Józef Majewski** (awansowany podoficer).

4 batalion 3 Pułku Piechoty Liniowej

Dowódca:

- kpt. (od stycznia 1831 r. mjr) **Franciszek Chrzanowski**, zmarł w maju 1831 r. w Zamościu;
- od maja mjr **Józef Janikowski**, zmarł w Zamościu we wrześniu 1831 r.;
- od września 1831 r. kpt. **Stefan Kosiński** (z reformy, przykomenderowany do 3 pułku piechoty liniowej, po powstaniu na reformie).

dowódcy kompanii:

- kpt. (od lutego 1831 r. mjr) **Józef Janikowski** (od maja dowódca batalionu);
- kpt. **Stefan Kosiński** (od września dowódca batalionu);
- por. (od lutego 1831 r. kpt.) **Joachim Chrościński** (po powstaniu uwolniony ze służby na zasiłku);
- ppor. (od lutego 1831 r. por., od marca 1831 r. kpt.) **Stanisław Kosowski** (po powstaniu na zasiłku, następnie w zamojskiej 45 kompanii poprawczej, zmarł w Zamościu w październiku 1853 r.);
- ppor. (od lutego por., od maja 1831 r. kpt.) **Tadeusz Białkowski** (po powstaniu ppor. 3 Batalionu Weteranów Czynnych, po uwolnieniu ze służby na zasiłku).

adiutant batalionu:

- ppor. (od lutego 1831 r. por.) **Kacper Ciechowski** (po powstaniu uwolniony ze służby na zasiłku, dziedzic Gołąbków, tam zmarł w styczniu 1841 r.).

lekarz batalionu:

- od stycznia 1831 r. **Ludwik Hilszer** (st. felczer infirmerii).

oficerowie:

- ppor. (w grudniu 1830 r. mianowany pchor.) **Franciszek Chełmoński** (od czerwca 1831 r. por. w 9 pułku piechoty liniowej, po powstaniu za granicą);
- ppor. (od lutego 1831 r. por., od marca 1831 r. kpt.) **Aleksander Sieniński** (po powstaniu uwolniony ze służby na zasiłku);
- ppor. (od lutego 1831 r. por., od marca 1831 r. kpt.) **Antoni Stroński** (po powstaniu uwolniony ze służby na zasiłku);
- ppor. (od lutego 1831 r. por. w pułku weteranów) **Erazm Kamocki** (po powstaniu uwolniony ze służby na zasiłku);
- ppor. (od lutego 1831 r. por. w pułku weteranów) **Wincenty Korzeniewski (Korzeniowski)** (po powstaniu uwolniony ze służby na zasiłku, zmarł w Lublinie w październiku 1867 r.);
- ppor. (od lutego 1831 r. por.) **Dionizy Jaworski** (od czerwca 1831 r. kpt. w 23 pułku piechoty liniowej, po uwolnieniu ze służby na zasiłku);
- ppor. **Szymon Zembrzusi** (po powstaniu uwolniony ze służby, poborca rogatek warszawskich);
- ppor. (od czerwca 1831 r. por.) **Ludwik Łęski** (po powstaniu uwolniony ze służby na zasiłku);
- od czerwca 1831 r. (awansowany st. sierż.) ppor. **January Rosiewicz**;
- od lipca 1831 r. ppor. **Tadeusz Rychłowski** i ppor. **Napoleon Olszański** (obaj awansowani st. sierżanci).

4 batalion 7 Pułku Piechoty Liniowej

Dowódca:

- mjr **Stanisław Miączyński** (po powstaniu mjr w 7 pułku piechoty liniowej, po uwolnieniu ze służby na zasiłku, zmarł w Lublinie we wrześniu 1861 r.).

dowódcy kompanii:

- kpt. (od lutego 1831 r. mjr) **Paweł Ostrzykowski** (po powstaniu kpt. 7 pułku piechoty liniowej, po uwolnieniu ze służby na zasiłku);
- kpt. (od czerwca 1831 r. mjr w 12 pułku piechoty liniowej) **Leon Blok** (po powstaniu kpt. 7 pułku piechoty liniowej, po uwolnieniu ze służby na zasiłku);

- por. (od lutego 1831 r. kpt., od czerwca mjr) **Józef Dąbrowski** (po powstaniu por. 7 pułku piechoty liniowej, na zasiłku, następnie w służbie rosyjskiej, zmarł w Krasnymstawie w listopadzie 1855 r.);
- por. (od lutego 1831 r. kpt.) **Józef Kawecki** (po powstaniu por. w 7 pułku piechoty liniowej, po uwolnieniu ze służby za granicą).

adiutant batalionu:

- por. (od lutego 1831 r. kpt.) **Józef Pawlikowski** (po powstaniu por. 7 pułku piechoty liniowej, po uwolnieniu ze służby w Samborze, Galicja).

lekarz batalionu:

- od stycznia 1831 r. pod lekarz **Tomasz Archimowicz**.

oficerowie:

- ppor. (od lutego 1831 r. por., od maja 1831 r. kpt. w pułku grenadierów) **Józef Kuczyński** (po powstaniu na emigracji);
- ppor. (od lutego 1831 r. por., od marca 1831 r. kpt.) **Józef Brzeziński** (po powstaniu ppor. 7 pułku piechoty liniowej, po uwolnieniu ze służby na zasiłku, zmarł w Krasnymstawie w maju 1855 r.);
- ppor. (od lutego 1831 r. por.) **Albin Kozłowski** (po powstaniu uwolniony ze służby na zasiłku);
- ppor. (od lutego 1831 r. por.) **Ludwik Szletyński** (po powstaniu uwolniony ze służby na zasiłku);
- ppor. (od lutego 1831 r. por.) **Felicjan Krukowski** (po powstaniu uwolniony ze służby na zasiłku);
- ppor. (od lutego 1831 r. por., od marca 1831 r. kpt.) **Władysław Szparmann [Sparmann]** (po powstaniu por. 7 pułku piechoty liniowej, po uwolnieniu ze służby na zasiłku);
- ppor. (od lutego 1831 r. por., od marca kpt., od lipca adiutant placu Twierdzy Zamość) **Wojciech Karczewski**;
- od maja 1831 r. (wszyscy czterej awansowani w grudniu podchorążowie) ppor. **Antoni Borowski**, ppor. **Franciszek Miller** (obaj w czerwcu przekazani do pułku grenadierów, w lipcu powrócili), ppor. **Józef Bajerski** i ppor. **Józef Massalski** (obaj w czerwcu przekazani do 9 pułku piechoty liniowej, w lipcu powrócili);
- od lipca 1831 r. ppor. **Eustachy Zagrzewski**, ppor. **Józef Nowakowski**, ppor. **Julian Jakubowski** (wszyscy trzej awansowani st. sierżanci) i ppor. **Kazimierz Seidler** (awansowany podoficer);

- od sierpnia 1831 r. z Kwatermistrzostwa Generalnego ppor. (awansowany konduktor) **Józef Czajkowski**.

oficerowie bez przydziału:

- ppor. (oficer austriacki) **Hipolit Chołoniewski** (od kwietnia 1831 r. w 5 pułku piechoty liniowej);
- ppor. **Adolf Stecki** i ppor. **Franciszek Krawczyński** (obaj mianowani ochotnicy z Galicji, pierwszy ziemianin z Żółkwi, drugi aktor teatru lwowskiego, ur. w Zamościu 1811 r.);
- ppor. **Ignacy Wysocki**, ppor. **Stanisław Małachowski**, ppor. **Lucjan Michalski**, ppor. **Puczyński**, ppor. **Połonowski**, ppor. [...] **Zaremba** (wszyscy ochotnicy z Podola);
- ppor. **Antoni Dombrowski**, ppor. **Antoni Domaradzki**, ppor. **Władysław Bonikiewski**; **Antoni Białynia-Chołodecki** (urzędnik kancelarii kamienieckiego marszałka szlachty);
- por. **Ludwik Kuczyński** (z korpusu gen. Dwernickiego 2 pułku), od lipca 1831 r. kurier na trasie Warszawa – Zamość;
- od września 1831 r. kpt. (od końca września 1831 r. mjr) **Aleksander Rudzki** (kurier od gen. Ramorino).

Dowódcy małej wojny

Na dowódcę w województwie lubelskim został mianowany płk **Antoni Reszka** (od marca 1831 r. na reformie).

Dowódca obwodu zamojskiego:

- od lutego 1831 r. kpt. (od lutego 1831 r. mjr) **Władysław Różycki** (4 p.s.p.), miejsce postoju w Janowie, zadanie niszczenie komend etapowych i oddziałów wroga do Wisły (po powstaniu kpt. 4 p.s.p., uwolniony ze służby).

Dowódca obwodu hrubieszowskiego:

- od lutego 1831 r. kpt. **Józef Twarowski** (3 pułku piechoty liniowej), miejsce postoju w Tomaszowie, zadanie niszczenie komend etapowych i oddziałów wroga do Bugu (po powstaniu uwolniony ze służby na zasiłku).

Gwardia Ruchoma

Dowódca obwodu zamojskiego:

- od grudnia 1830 r. ppor. **Adam Węgliński** (dziedzic dóbr Bezek), w grudniu 1830 r. zorganizował w Zamościu batalion gwardii ruchomej kpt. **Jana Kiełpińskiego** (były por. 9 pułk piechoty Księstwa Warszawskiego), kadre stanowiło 14 byłych więźniów wojskowych. Batalion w lutym 1831 r. przeszedł za Wisłę;

W marcu 1831 r. do Zamościa przybył kpt. **Franciszek Frezer**, mianowany przez naczelnego wodza dowódcą Gwardii Ruchomej. Na pocz. kwietnia 1831 r. w Tomaszowie i Józefowie zorganizowano kadrowe bataliony gwardii, zostały rozformowane i wykorzystane do uzupełnienia stanu osobowego korpusu gen. Dwernickiego i garnizonu zamojskiego. Sformowana w Zamościu kompania wolnych strzelców, dowódca por. **Dominik Szamowski** (6 pułku piechoty liniowej), w całości uzbrojona w broń palną, została przekazana do korpusu gen. Dwernickiego. W zamian gen. Dwernicki odkomenderował oficerów do organizacji Straży Bezpieczeństwa. Dowódcą straży mianował mjr. **Fabiana Borakowskiego (Bórakowskiego)**, dowódcę kompanii ozdrowieńców stacjonującej w Józefowie, oraz dodatkowo ppłk. **Dominika Terleckiego** i kpt. **Franciszka Frezera** (obaj w kwietniu 1831 r. odeszli z korpusem na Wołyń). Z pozostałych rekonwalescentów korpusu i gwardzistów zostały sformowane dwie ruchome kolumny do wsparcia zbierającej się Straży Bezpieczeństwa: mjr **Fabiana Borakowskiego** (po powstaniu kpt. 6 pułku piechoty liniowej, po uwolnieniu ze służby na zasiłku) i kpt. **Michała Gołębiowskiego** (od lutego 1831 r. w Korpusie Inwalidów i Weteranów, od czerwca dowódca 1 szwadronu Legii Podolskiej). W czerwcu 1831 r. zostały połączone w oddział mjr. Borakowskiego, ściągnięty w lipcu 1831 r. do twierdzy przez gen. Krysińskiego (oddział Gwardii Ruchomej w Zamościu).

Bateria lekka artylerii pieszej

Sformowana w Zamościu w lutym 1831 r. (cztery armaty 3-funtowe) do prowadzenia małej wojny.

Dowódca:

- por. (od lutego 1831 r. kapitan 2 klasy) **Dyzma [Dyzman] Raszewski** (po powstaniu por. w 4 kompanii art. pieszej, po uwolnieniu

ze służby na zasiłku, następnie pomocnik rewizora skarbowego w Krasnymstawie).

dowódca półbaterii:

- ppor. **Leopold Laudyn** (z półkompanii raketników konnych), po powstaniu uwolniony ze służby, mieszkał w Lucynie (Gubernia Witebska).

Pospolite ruszenie

W czerwcu 1831 r. przybył mjr **Kajetan Rzuchowski** (dziedzic Płonki), wyznaczony przez Sztab Generalny na dowódcę i organizatora pospolitego ruszenia, z miejscem postoju w Szczebreszynie. Formowanie zostało wstrzymane, ponieważ ordynacy chłopi schronili się przed poborem w lasach. W lipcu 1831 r. sam mjr Rzuchowski schronił się w Zamościu. 22 lutego 1831 r. feldmarszałek Iwan Dybicz wystawił dla dóbr będących własnością Stanisława Zamoyskiego, który wówczas przebywał w Petersburgu, „list obronny”, chroniący majątek przed zniszczeniem przez oddziały rosyjskie.

Partyzancka kolumna ruchoma

Sformowana w Zamościu w lipcu 1831 r. przez gen. Krysińskiego do utrzymywania poczty kurierskiej na trasie Zamość – Zawichost. W jej skład weszli wybrani żołnierze garnizonu zamojskiego i ochotnicy (w większości urzędnicy przebywający w Zamościu).

Dowódca oddziału:

- por. **Jan Świeszewski**.

Oddział kadrowy

Sformowany w końcu lipca 1831 r. w Zamościu, z zadaniem organizacji 9 p.s.p.. Ponieważ teren był zajęty przez nieprzyjaciela, w sierpniu 1831 r. odszedł za Wisłę. Składał się z ozdrowieńców korpusu gen. Chrzanowskiego i ochotników.

Dowódca oddziału:

- mjr **Kajetan Rzuchowski**.

Oddział Strzelców Leśnych

W lutym 1831 r. sformowano w Zamościu kompanię strzelców do wsparcia zebranej Straży Bezpieczeństwa. Kiedy straż została rozproszona przez Rosjan, jako samodzielny oddział prowadził walkę partyzancką w oparciu o twierdzę. W lipcu rozbudowany do batalionu strzelców celnych, którego zadaniem było utrzymywanie łączności na trasie Zawichost – Zamość. W sierpniu 1831 r. oddział przeszedł za Wisłę.

Dowódca:

- por. korpusu inwalidów i weteranów (od lipca 1831 r. kpt.) **Wincenty Giedroyć** (po powstaniu por. Korpusu Inwalidów, uwolniony ze służby i zesłany do Wiatki).

2 batalion pociągów

(od stycznia 1822 r. w Zamościu, od 1830 r.
w obozie pod Warszawą)

Dowódca:

- od stycznia 1822 r. mjr **Antoni Łukowski**.

młodszy oficer:

- od stycznia 1822 r. kpt. **Karol Rzewuski**.

adiutant i kwatermistrz:

- od stycznia 1822 r. por. **Jan Wierzbicki**.

dowódcy kompanii:

- 1 ppor. **Ignacy Kozłowski** (przy 3 pułku piechoty liniowej);
- 2 ppor. **Stanisław Goliszewski** (przy 7 pułku piechoty liniowej);
- 3 ppor. **Jan Lewandowski** (przy 4 pułku piechoty liniowej);
- 4 ppor. **Antoni Obniński** (przy 8 pułku piechoty liniowej), zmarł w grudniu 1828 r. – od stycznia 1829 r. ppor. **Piotr Zarzycki**;
- 5 ppor. **Jan Wandycz** (przy 2 p.s.p.);
- 6 ppor. **Wincenty Piotrowski** (przy 4 p.s.p.).

Korpus Inwalidów i Weteranów

Od grudnia 1816 r., po organizacji korpusu w Zamościu, służbę pełniła komenda z 6 kompanii weteranów; do 1817 r. był to jedyny stały garnizon twierdzy.

Dowódca obwodu zamojskiego:

- 1816-1821 kpt. **Józef Kaczorowski** (1 kompania inwalidów).

dozorcy budowli Twierdzy Zamość:

- 1816-1821 por. **Józef Duval** z 2 kompanii Korpusu Inwalidów (dymisja z płacą od lipca 1821 r.);
- kpt. **Stanisław Jabłoński** z 6 kompanii Korpusu Weteranów.

12 kompania weteranów

(sformowana w listopadzie 1821 r. dla twierdzy zamojskiej)

Dowódca kompanii (był jednocześnie dowódcą obwodu zamojskiego):

- kpt. **Ignacy Karpiński** (od 1828 r. w 5 kompanii weteranów);
- od 1828 r. kpt. **Aleksander Faliński** (od 1830 r. w kompanii roboczej).

dozorcy budowli Twierdzy Zamość:

- por. **Franciszek Czyżewski** (budowle na Nowej Osadzie) z 1 kompanii Korpusu Inwalidów i kpt. **Stanisław Jabłoński** (zmarł w styczniu 1824 r.);
- od stycznia 1825 r. ppor. **Jakub Schmidt** z 8 kompanii weteranów (od 1830 r. w 1 kompanii 1 batalionu weteranów, zmarł w Łęcznej w sierpniu 1852 r.).

oficerowie:

- od 1821 r. por. **Dionizy Stankiewicz** (od 1830 r. w kompanii roboczej);
- por. **Kazimierz Bilewicz** (od 1830 r. w 1 kompanii 2 batalionu);
- ppor. **Sebastian Górski** (od 1830 r. w 2 kompanii 1 batalionu);
- ppor. **Onufry Pomorski** (od 1830 r. w kompanii roboczej);
- od 1828 r. ppor. **Jan Jaworski** (od 1830 r. w 1 kompanii 2 batalionu);
- ppor. **Dominik Damięcki** (od 1830 r. w 4 kompanii 2 batalionu);

- ppor. **Aleksander Aniołkowski** (od 1830 r. w 1 kompanii 2 batalionu);
- ppor. **Wojciech Osmólski** (od 1830 r. w kompanii roboczej);
- ppor. **Karol Stępkowski** (od 1830 r. w kompanii roboczej);
- ppor. **Józef Karczewski** (od 1830 r. w kompanii roboczej);
- ppor. **Szymon Słomiński** (od 1830 r. w 3 kompanii 2 batalionu);
- ppor. **Teodor Moniak** (od 1830 r. w kompanii roboczej).

lekarz batalionu:

- od października 1821 r. **Szymon Pyrzanowski** (od 1823 r. za dodatkową opłatą nadzorował lazaret więźniów cywilnych⁷, zmarł we wrześniu 1827 r. w Zamościu);
- od 1828 r. vacat.

starszy felczer:

- **Wojciech Stemplewski**, od 1831 r. pod lekarz 6 pułku piechoty liniowej.

szef kompanii:

- feldfebel **Tomasz Piotr Tygielski**.

W końcu 1829 r. przeprowadzono reorganizację korpusu. Od roku 1830 w Zamościu służbę pełniła komenda z 1 kompanii 2 batalionu weteranów stacjonująca w województwie lubelskim.

Dowódca obwodu zamojskiego:

- por. **Kazimierz Bilewicz**, w kwietniu 1831 r. przeniesiony do 2 Pułku Jazdy Mazurów (po powstaniu uwolniony ze służby na zasłku).

dozorcy budowli Twierdzy Zamość:

- por. **Franciszek Czyżewski** (budowle na Nowej Osadzie) z 1 kompanii inwalidów (po powstaniu por. Korpusu Inwalidów, po uwolnieniu ze służby dziedzic dóbr Tarnogóra, gdzie zmarł w lipcu 1846 r.);
- ppor. **Jan Dylik** z 3 kompanii 1 batalionu

⁷ Więźniowie wojskowi leczeni byli w szpitalu wojskowym.

- ppor. **Jan Boniakiewicz** z 2 kompanii 1 batalionu (po powstaniu w Korpusie Weteranów w Łukowie);
- od pocz. 1831 r. por. **Franciszek Czyżewski** i ppor. **Jan Kowański** z 4 kompanii 1 batalionu weteranów (po powstaniu na zasiłku, a następnie w zamojskiej komendzie inwalidów 10 Okręgu Straży Wewnętrznej).

przy komendzie (wszyscy z 1 kompanii 2 batalionu weteranów):

- ppor. **Aleksander Aniołkowski** (zmarł w Zamościu w sierpniu 1830 r.);
- ppor. **Jacenty Lewandowski** (zmarł w Zamościu w lipcu 1830 r.);
- ppor. **Jan Jaworski**, po powstaniu urzędnik Ordynacji Zamojskiej (zmarł w Zamościu w kwietniu 1875 r.);
- ppor. **Franciszek Willa** (po powstaniu dymisjonowany, mieszkał w Szczebrzeszynie);
- ppor. **Kazimierz Skinder**, po powstaniu w zamojskiej komendzie inwalidów, a następnie w 45 kompanii poprawczej (zmarł w Zamościu w kwietniu 1840 r.);
- ppor. **Jakub Fijałkowicz**, (po powstaniu uwolniony ze służby na zasiłku, zmarł w Łukowie w 1870 r.);
- ppor. **Antoni Cieszeyko**, po uwolnieniu ze służby na zasiłku, zmarł w Zamościu w maju 1841 r.

szef komendy:

- feldfebel **Wincenty Rejman**, po powstaniu ekonom w Mełgwi, tam zmarł w styczniu 1840 r.

Kompanie poprawcze w Twierdzy Zamość (od października 1822 r.)

Dowódca:

- od października 1822 r. p.o. (od kwietnia 1825 r. rzeczywisty dowódca) mjr **Ignacy Rozmysłowski**.

Kapelan więźniów:

- od października 1822 r. **Ignacy Hoffman** (2 p.s.p.).

3 kompania poprawcza (cywilna)

Utworzona w końcu 1823 r., po przeniesieniu więzienia cywilnego do Janowa.

Dowódca:

- kpt. **Stefan Laskowski** (od kwietnia 1828 r. dowódca 3 kompanii poprawczej w Modlinie);
- od czerwca 1828 r. kpt. **Tomasz Mańkowski**.

oficerowie:

- ppor. **Wincenty Furgałowicz** (od września 1828 r. w 1 bat. weteranów czynnych), ppor. **Jan Bazarewski** (od stycznia 1828 r. w 6 kompanii weteranów), ppor. **Paweł Skrzydlewski**;
- od stycznia 1825 r. ppor. **Franciszek Krumułowski**.

szef kompanii:

- feldfebel **Jan Malinowski**.

pisarz przy więźniach cywilnych:

- **Stefan Malawski**.

Półkompania (kompania od 1825 r.) poprawcza w Twierdzy Modlin (od października 1822 r.)

Dowódca:

- kpt. **Tomasz Pawłowski**.

oficer:

- ppor. **Józef Tomkowski** (od września 1826 r. w Batalionie Weteranów Czynnych);
- od stycznia 1825 r. ppor. **Wawrzyniec Koźmiński** (od stycznia 1830 r. w Korpusie Inwalidów i Weteranów) i ppor. **Józef Budyński**;
- od września 1826 r. ppor. **Tomasz Bienkiewicz**.

3 Batalion Weteranów Czynnych
(utworzony w styczniu 1828 r.
z połączonych wojskowych kompanii poprawczych)

Dowódca:

- od stycznia 1828 r. mjr **Ignacy Rozmysłowski** (od grudnia 1829 r. dymisja w stopniu ppłk. z pensją);
- od grudnia 1829 r. mjr **Stefan Laskowski**.

1 **kompania poprawcza**

Dowódca:

- kpt. **Teodor Kozłowski**;
- od grudnia 1829 r. ppor. **Józef Przybylski**.

oficerowie:

- ppor. **Walery Borkusiak** (od września 1828 r. w 1 Batalionie Weteranów Czynnych);
- ppor. **Michał Sierakowski** (od września 1828 r. w 1 Batalionie Weteranów Czynnych);
- ppor. **Stanisław Millerowicz**;
- ppor. **Michał Sierakowski** (od września 1828 r. usunięty ze służby za malwersacje w furazżu, skazany sądownie na rok więzienia, skreślony z ewidencji w marcu 1831 r.);
- od września 1828 r. ppor. **Jan Smoleński** i ppor. **Tomasz Budzyński**.

szef kompanii:

- feldfelbel **Karol Jasiewicz**.

2 **kompania poprawcza**

Dowódca:

- kpt. **Jan Olszewski**.

oficerowie:

- ppor. **Tomasz Wernerowski**;
- ppor. **Franciszek Wiśniewski**;
- ppor. **Michał Połec**;
- ppor. **Tadeusz Nagurski**;

- od września 1828 r. ppor. **Józef Przybylski** (od grudnia 1829 r. dowódca 1 kompanii poprawczej).

szeft kompanii:

- feldfebel **Józef Ryszler**.

3 **kompania poprawcza (w Modlinie)**

Dowódca:

- kpt. **Tomasz Pawłowski** (zmarł w kwietniu 1828 r.);
- od kwietnia 1828 r. kpt. (od grudnia 1829 r. mjr i dowódca 3 batalionu weteranów) **Stefan Laskowski**;
- od grudnia 1829 r. kpt. **Teodor Kozłowski**.

oficerowie:

- ppor. **Józef Budzyński** i ppor. **Tomasz Bieńkiewicz** (od września 1828 r. dowódca 2 kompanii poprawczej cywilnej);
- od maja 1828 r. ppor. **Maciej Izbicki**;
- od grudnia 1828 r. ppor. **Paweł Marszałkowski**.

Kompanie poprawcze więźniów cywilnych (reorganizacja we wrześniu 1828 r.)

1 **kompania poprawcza**

Dowódca:

- kpt. **Tomasz Mańkowski**.

oficerowie:

- od września 1828 r. ppor. **Walerian Sierzputowski**;
- ppor. **Paweł Skrzydlewski**;
- ppor. **Franciszek Krumułowski**;
- ppor. **Jan Sawicki** (czasowo przeniesiony z 2 Batalionu Weteranów Czynnych, od stycznia 1830 r. w 2 kompanii 2 Batalionu Weteranów Czynnych, zmarł w tym samym roku);
- ppor. **Antoni Berent** (czasowo przeniesiony z 2 Batalionu Weteranów Czynnych, od 1830 r. w 2 kompanii 2 Batalionu Weteranów Czynnych).

szeft kompanii:

- feldfebel **Jan Malinowski**.

2 **kompania poprawcza**

Dowódca:

- od września 1828 r. ppor. **Tomasz Bieńkiewicz**.

oficerowie:

- od września 1828 r. ppor. **Antoni Czerwiński**;
- ppor. **Mateusz Raszkiewicz**;
- ppor. **Piotr Kwiatkowski**;
- ppor. **Michał Stankiewicz** (czasowo przeniesiony z 1 Batalionu Weteranów Czynnych, w styczniu 1830 r. przeniesiony do Korpusu Inwalidów i Weteranów 3 kompania 2 batalionu, zmarł w tym roku);
- ppor. **Jakub Florkowski** (czasowo przeniesiony z 2 Batalionu Weteranów Czynnych, od 1830 r. w 3 kompanii 2 Batalionu Weteranów Czynnych).

szeft kompanii:

- feldfebel **Szymon Twardowski**.

3 **Batalion Weteranów Czynnych**

(od stycznia 1830 r. po reorganizacji; włączono kompanie cywilne)

Dowódca:

- mjr **Stefan Laskowski** (po powstaniu kpt. 3 Batalionu Weteranów Czynnych, po uwolnieniu ze służby na zasiłku, dziedzic częściowy wsi Babin, tam zmarł w lutym 1852 r.).

Kompanie poprawcze więźniów wojskowych (w Bramie Szczebrzeskiej – areszt oficerski)

1 kompania poprawcza (w Starej Bramie Lwowskiej)

Dowódca:

- ppor. **Józef Przybylski** (zmarł w Zamościu w październiku 1830 r.);

oficerowie:

- ppor. **Jan Smoleński [Smoliński]** (od stycznia 1831 r. w 7 pułku piechoty liniowej, po powstaniu ppor. 3 Batalionu Weteranów Czynnych, po uwolnieniu ze służby na zasiłku);
- ppor. **Tomasz Budzyński** (po powstaniu uwolniony ze służby na zasiłku);
- ppor. **Stanisław Millerowicz** (zmarł w marcu 1831 r. w Zamościu);
- od stycznia 1831 r. ppor. **Karol Berdo** (od lipca 1831 r. w krakusach).

szef kompanii:

- feldfelbel **Karol Jasiewicz** (po powstaniu w zamojskiej komendzie inwalidów, zmarł w Zamościu w lutym 1855 r.).

2 kompania poprawcza (w Starej Bramie Lubelskiej)

Dowódca:

- od stycznia 1830 r. mjr **Piotr Sendek** (po powstaniu uwolniony ze służby, dzierżawca Majdanu Nepryskiego).

oficerowie:

- kpt. **Jan Olszewski** (po powstaniu kpt. 3 Batalionu Weteranów Czynnych, po uwolnieniu ze służby na zasiłku, zmarł w Zamościu w grudniu 1832 r.);
- ppor. **Tadeusz Nagurski** (od lutego 1831 r. w 6 pułku ułanów, po powstaniu uwolniony ze służby na zasiłku, właściciel wsi Osowa);
- ppor. **Tomasz Wernerowski** (po powstaniu ppor. 3 Batalionu Weteranów Czynnych, po uwolnieniu ze służby na zasiłku, zmarł w Zamościu w listopadzie 1832 r.);

- ppor. **Michał Połec** (po powstaniu na zasiłku, a następnie w zamajskiej komendzie inwalidów 10 Okr. Str. Wew.);
- ppor. **Franciszek Wiśniewski** (po powstaniu ppor. 3 Batalionu Weteranów Czynnych, uwolniony ze służby);
- od stycznia 1831 r. ppor. (awansowany st. sierż.) **Franciszek Łaskiewicz**.

szef kompanii:

- feldfelbel **Józef Ryszler** (po powstaniu osiadł w Krynicach, siodlarz).

3 kompania poprawcza (w Modlinie)

Dowódca:

- kpt. **Teodor Kozłowski** (po powstaniu kpt. 3 kompanii poprawczej, po uwolnieniu ze służby na zasiłku);

oficerowie:

- ppor. **Józef Budzyński** (od lutego 1831 r. por. odkomenderowany do korpusu artylerii, po powstaniu uwolniony ze służby na zasiłku);
- ppor. **Maciej Izbicki** (po powstaniu uwolniony ze służby na zasiłku);
- ppor. **Paweł Marszałkowski** (od stycznia 1830 r. w 1 Batalionu Weteranów Czynnych, po uwolnieniu ze służby na zasiłku);
- od stycznia 1830 r. ppor. **Aleksander Montellathey** (po powstaniu ppor. 3 Batalionu Weteranów Czynnych, po uwolnieniu ze służby na zasiłku).

Kompanie poprawcze więźniów cywilnych (obie mieściły się w przebudowanym ratuszu)

1 kompania poprawcza

Dowódca:

- kpt. **Tomasz Mańkowski** (po powstaniu kpt. 3 Batalionu Weteranów Czynnych, po uwolnieniu ze służby na zasiłku, a następnie w komendzie inwalidzkiej 10 Okr. Str. Wew.).

oficerowie:

- ppor. **Paweł Skrzydlewski** (po powstaniu ppor. 3 Batalionu Weteranów Czynnych, po uwolnieniu ze służby na zasiłku, a następnie w 45 zamojskiej kompanii poprawczej);
- ppor. **Franciszek Krumułowski** (po powstaniu na zasiłku, a następnie w modlińskiej 44 kompanii poprawczej);
- ppor. (od lutego por., od lipca 1831 r. kpt.) **Walerian Sierzputowski** (po powstaniu ppor. 3 Batalionu Weteranów Czynnych, po uwolnieniu ze służby na zasiłku, zamieszkały w Tuchowicach).

szef kompanii:

- feldfelbel **Jan Malinowski**.

2 **kompania poprawcza**

Dowódca:

- ppor. **Tomasz Bienkiewicz** (od kwietnia 1831 r. w 2 p.s.p.).

oficerowie:

- ppor. **Antoni Czerwiński** (po powstaniu ppor. 3 Batalionu Weteranów Czynnych, po uwolnieniu ze służby na zasiłku, a następnie w zamojskiej komendzie inwalidów 10 Okr. Str. Wew., zmarł w Zamościu w styczniu 1837 r.);
- ppor. **Mateusz Raszkiewicz** (po powstaniu ppor. 3 Batalionu Weteranów Czynnych, po uwolnieniu ze służby na zasiłku, następnie w zamojskiej komendzie inwalidów 10 Okr. Str. Wew.);
- ppor. **Piotr Kwiatkowski** (po powstaniu w ppor. 3 Batalionu Weteranów Czynnych, po uwolnieniu ze służby na zasiłku, a następnie w zamojskiej 45 kompanii poprawczej, zmarł w Zamościu w lutym 1839 r.).

szef kompanii:

- feldfelbel **Szymon Twardowski** (od stycznia 1831 r. ppor. w 15 pułku piechoty liniowej, zmarł w Zamościu w kwietniu 1831 r.).

pisarz przy więźniach cywilnych:

- **Stefan Malawski** (po powstaniu dozorca konsumpcyjny w Szczepieszynie, tam zmarł w czerwcu 1834 r.).

W grudniu uwolniono w Zamościu 12 więźniów (duchowny, trzech cywili, ośmiu wojskowych), którzy byli osadzeni bez sądu i wyroku. Kilku z nich było więzionych od kilku lat, chociaż cesarz dawno kazał ich zwolnić. Jednocześnie wszystkich więźniów cywilnych (264 osoby) odesłano do Lublina i Janowa, a 394 więźniów wojskowych (dezertorów) odesłano do ich pułków. Po tym przestał istnieć 3 Batalion Weteranów Czynnych jako jednostka karna. W Zamościu pozostała jego kadra. Twierdza zamojska pozostała nadal więzieniem, w którym przetrzymywano aresztantów wojskowych skazanych za ciężkie przestępstwa (np. zbrodniarzy), dezertorów i szpiegów.

Kawaleria garnizonu Twierdzy Zamość

Brygada Rezerwowa Kawalerii

Wysyłana do służby garnizonowej w lecie, kiedy wychodziły z Zamościa jednostki piechoty. W jej skład wchodziły szwadrony zapasowe wszystkich pułków kawalerii.

Dowódca:

- płk **Maciej Dembiński** (4 p.s.k.).

Pułk rezerwowy Dywizji Strzelców Konnych

Dowódca:

- ppłk **Ignacy Żeliński** (2 psk).

Pułk rezerwowy Dywizji Ułanów

Dowódca:

- ppłk **Mateusz Neymann** (3 pułk ułanów).

komendant kawalerii Twierdzy Zamość:

- od lutego 1831 r. (w Zamościu przebywał od grudnia 1830 r.) ppłk **Tomasz Bardzki** (były kpt. 7 pułku jazdy galicyjsko-francuskiej).

W sierpniu 1829 r. zmarł w Zamościu przykomenderowany do 3 pułku ułanów ppor. **Wilhelm Ave**.

Pododdział z 4 pułku ułanów (czasowo w styczniu 1831 r.)

Dowódca pododdziału:

- ppor. **Antoni Piotrowski**.

Oddział Złotej Chorągwi Wolności (czasowo w lutym 1831 r.)

Szwadron formowany nad granicą austriacką. W Tomaszowie Lubelskim umieszczono sztab, natomiast jednostki – w różnych miejscowościach województwa lubelskiego. Z braku wsparcia finansowego oraz napływu ochotników nie został sformowany. Na początku lutego ściągnięty do Zamościa przez gen. Sierawskiego, od początku marca w Warszawie.

Dowódca:

- mjr **Inocenty Horodyński** (dymisjonowany w stopniu mjr z 3 pułku ułanów).

oficerowie:

- ppor. **Józef Supiński** i ppor. **Henryk Bronisławski** (obaj od marca 1831 r. w 5 pułku ułanów);
- ppor. **Władysław Rozwadowski** (od marca 1831 r. w sztabie naczelnego wodza);
- ppor. **Tadeusz Miecznikowski** i ppor. **Adam Karęga** (obaj od marca 1831 r. w 1 psk).

Krakusi Twierdzy Zamość (od lipca 1831 r. szwadron)

Od lutego do lipca 1831 r. obywatel z obwodu hrubieszowskiego **Michał Kuźmiński [Koźmiński]** (po powstaniu w Lublinie, przemysłowiec, tam zmarł w marcu 1869 r.) zaczął organizować w Zamościu oddział krakusów. W marcu oddział liczył 35 osób.

Dowódca:

- mjr **Michał Kuźmiński** (były kpt. 1 pułku ułanów).

dowódcy plutonów (wszyscy w lipcu 1831 r. przekazani do krakusów):

- por. (od lipca 1831 r. kpt.) **Feliks Naramowski**;
- ppor. (od lipca por.) **Karol Berdo** z 3 Batalionu Weteranów Czynnych (po powstaniu ppor. 2 Batalionu Weteranów Czynnych, po uwolnieniu ze służby na zasiłku, następnie w warszawskiej komendzie inwalidów);
- ppor. (awansowany w kwietniu 1831 r. podoficer, od lipca 1831 r. por.) **Teodor Kuczyński** z korpusu gen. Dwernickiego (2 pułk ułanów);
- st. wachmistrz (od lipca 1831 r. ppor.) **Jan Sykłowski** z krakusów.

Legia Podolska

(od czerwca 1831 r. dywizjon)

Formowana od końca maja 1831 r. w Józefowie przez **Jacka Gołyńskiego** (od czerwca 1831 r. w Warszawie jako poseł z ziem zabranych, po powstaniu na zesłaniu w Tobolsku). W końcu czerwca 1831 r. legia została przeniesiona do Zamościa. Dowódca legii otrzymał rozkaz przejścia za Wisłę, a przy braku takiej możliwości – podporządkowania się gen. Krysińskiemu. Legia Podolska nie wchodziła w skład garnizonu twierdzy, była w składzie Legii Litewsko-Ruskiej.

Dowódca:

- por. (od czerwca 1831 r. kpt., od sierpnia 1831 r. mjr) **Aleksander Wereszczyński** (od stycznia 1831 r. był zastępcą Intendenta Generalnego Wojska w województwie lubelskim, po powstaniu na emigracji);

adiutanci:

- por. **Paweł Korzeniowski**;
- ppor. **Konstanty Skowroński**;
- ppor. **Ksawery Bojalski**;
- pchor. **Mikulicz**.

przy dowódcy:

- od lipca 1831 r. ppor. **Józef Dunin** z 2 pułk ułanów (po powstaniu wyłączony spod amnestii).

kładał swój lazaret. Po odejściu odsprzedawał całe wyposażenie kolejnemu przybyłemu pułkowi, podobnie z lazaretem kompanii artylerii.

Lazaret pułkowy piechoty

- Lekarz ordynujący: każdorazowy sztabslekarz pułku;
- lekarz dyżurny: wybrany kolejno do służby lekarz batalionu;
- ponadto: oficer wyznaczony z pułku do służby w lazarecie oraz dozorca (podoficer) i 24 posługaczy.

Lazaret kompanii artylerii

- Lekarz dyżurny: każdorazowy lekarz kompanii;
- ponadto: podoficer dyżurny i dwóch posługaczy.

Infirmeria w Twierdzy Zamość

Stały lazaret garnizonowy w Twierdzy Zamość (infirmeria) istniał od 1 stycznia 1817 r.; wszystkie jednostki znajdujące się w twierdzy płaciły za leczenie swoich chorych. Powstał z połączenia istniejących lazaretów.

- Komendant lazaretu: każdorazowy dowódca 2 kompanii artylerii garnizonowej;
- oficer dyżurny infirmerii: ppor. **Jan Jaworski** z Korpusu Inwalidów i Weteranów;
- dyrektor lazaretu: sztabslekarz dywizji;
- lekarz ordynujący: sztabslekarz pułku;
- lekarz asystujący: lekarz batalionu;
- aptekarz młodszy infirmerii: **Józef Maszadro**;
- dozorca infirmerii: od 1817 r. sierż. **Jan Gruszka**; od 1824 r. sierż. **Franciszek Alaszewski**; od 1827 r. sierż. **Feliks Czajkowski**; od grudnia 1828 r. sierż. **Jan Serwach**. Byli to podoficerowie 2 kompanii artylerii, pełnili rolę gospodarzy lazaretu. Podlegali pod sztabslekarza, nadzorowali pracę posługaczy przy chorych. Odpowiedzialni byli za pochowanie zmarłych w lazarecie.
- Dozór infirmerii: ekonom mający zamieszkiwać w budynku infirmerii (nadzorujący pralnię, kuchnię i finanse), komisarz (pomocnik ekonomy) i pisarz;
- kapelan infirmerii: tę rolę pełnili kolejno kapelani pułków.

Lazaret wojskowy 3. klasy Twierdzy Zamość

16 lutego 1831 r. powstał lazaret wojskowy 3. klasy, mogący przyjąć do 500 chorych. Na każdym 100 pacjentów mieli przypadać: lekarz ordynujący, lekarz asystujący, felczer, dozorca i 10 posługaczy. Po kapitulacji twierdzy lazaret funkcjonował do 19 grudnia 1831 roku. Od 1 stycznia 1832 r. wraz z personelem przeszedł pod administrację rosyjską (Zarząd Intendentury Generalnej).

Dyrekcja lazaretu

Dyrektor opiekun⁹:

- ppłk **Józef Puternicki** – po kapitulacji pełnił funkcję do czasu likwidacji lazaretu, następnie służył w wojsku rosyjskim jako starszy lekarz szpitala twierdzy zamojskiej, od czerwca 1835 r. sztablekarz komendy inwalidzkiej;

oficer dyżurny lazaretu:

- ppor **Jan Jaworski** (z kompanii weteranów);

lekarz dyrygujący¹⁰:

- **Tomasz Krauze** – w stopniu zastępcy lekarza batalionu, po kapitulacji do zamknięcia lazaretu w grudniu 1831 r., następnie lekarz cywilny w Lublinie, od 1838 r. lekarz obwodu zamojskiego, zmarł w Krasnymstawie w maju 1866 r.

Personel lazaretu

Lekarze ordynujący:

- **Jan Zieńkowski** – doktor medycyny i chirurg (po powstaniu rektor szkół im. Zamoyskich i doktor medycyny w Szczebrzeszynie, gdzie zmarł w kwietniu 1834 r.);
- **Wojciech Żelkowski** (doktor medycyny i chirurg), w lazarecie do jego zamknięcia w grudniu 1831 r. (po powstaniu lekarz cywilny w dobrach Majdan Górny);

⁹ Miał do pomocy oficerów wyznaczonych do służby codziennej w lazarecie.

¹⁰ Zwierzchnik służby lekarskiej, sam nie leczył.

- od kwietnia 1831 r. (obydwaj z korpusu gen. Dwernickiego) **Stanisław Łuszczykiewicz** (po powstaniu lekarz cywilny) i **Piotr Czyżkowski** (lekarz batalionu 1 psk, po powstaniu uwolniony ze służby na zasiłku);
- **Jan Skalski** (lekarz obwodu zamojskiego, po powstaniu lekarz cywilny, zmarł w Janowie w styczniu 1842 r.)

lekarze asystujący:

- **Tomasz Archimowicz** (podlekarz 4 batalionu 7 pułku piechoty liniowej) – pełnił funkcję do czasu zamknięcia lazaretu w grudniu 1831 r., następnie uwolniony ze służby;
- **Wincenty Mastelski** (od lutego 1831 r. w Warszawie);
- od lutego 1831 r. **Wilhelm Fischer** (z 4 batalionu 2 p.s.p.) – do zamknięcia lazaretu w grudniu a następnie w wojsku rosyjskim, w sierpniu 1834 r. dymisja;
- **Leopold Danowski** (z 4 batalionu 4 p.s.p., zmarł w Zamościu w kwietniu 1831 r.);
- **Józef Lubiński** (lekarz 2 kompanii art. garnizonowej, zmarł w Zamościu w kwietniu 1831 r.);
- **Wojciech Zwoliński** (po powstaniu lekarz cywilny);
- od marca 1831 r. **Alfons Brawstedt** – chirurg żydowski (był pomocnikiem lekarza ordynującego), na swój koszt utworzył wojskowy lazaret w Łaszczowie, który przeniesiono do Zamościa, po powstaniu lekarz cywilny.

starsi felczerzy lazaretu:

- **Antoni Sikorski**;
- **Ludwik Hilszer** (4 batalion 3 pułku piechoty liniowej).

felczerzy lazaretu:

- **Stanisław Pyrzanowski**;
- **Rudolf Kowalkowski**;
- **Sztyller**.

Wszyscy st. felczerzy i felczerzy pracowali do zamknięcia lazaretu w grudniu 1831 r., a następnie w lazarecie zamojskim na służbie rosyjskiej.

Dozorcy lazaretu:

- **Franciszek Gochowski** (podoficer lazaretu);
- **Tomasz Boczkowski, Antoni Gołębiowski, Jan Celler, Stanisław Boniec** (wszyscy czterej podoficerowie weteranów).

Dozór lazaretu

Ekonom lazaretu (infirmierii):

- **Mikołaj Skórecki (Skorecki);**

komisarz lazaretu (infirmierii):

- **Franciszek Strąkowski** (po powstaniu na służbie rosyjskiej na tym stanowisku, zmarł w Uchaniach w grudniu 1871 r.);

intendent lazaretu (kierował magazynem i kancelarią):

- **Mikołaj Biański** (po powstaniu inspektor Urzędu Muncypalnego w Zamościu, zmarł w Janowie w styczniu 1866 r.).

pisarz lazaretu (infirmierii):

- **Franciszek Ketner.**

Wojskowa Apteka Garnizonowa Twierdzy Zamość

Aptekarz:

- **Jerzy Reinhold Schmidt** (po powstaniu na służbie rosyjskiej jako aptekarz, a następnie lekarz szpitala wojskowego w Zamościu);

pomocnicy aptekarza (podaptekarze):

- **Antoni Białkowski** (profesor szkoły im. Zamoyskich Szczepieszynie, tam zmarł w kwietniu 1838 r.);
- prowizor¹¹ aptekarz 2. klasy **Jan Prusinowski** – pełnił funkcję do czasu istnienia lazaretu w grudniu 1831 r., po powstaniu właściciel apteki w Przedborzu.

11 Tytuł zawodowy uzyskiwany przez aptekarza po kursie uniwersyteckim i praktyce zawodowej.

Lazaret wojskowy choleryczny (Nowa Osada)

Utworzony w marcu 1831 r. w obozie letnim piechoty na Nowej Osadzie, personel pochodził z korpusu gen. Dwernickiego oraz z lazaretu zamojskiego. Wyposażenie pochodziło z lazaretów pułkowych z Biłgoraja, Chełma i Krasnegostawu oraz prywatnego lazaretu z Łaszczowa. Został zlikwidowany w kwietniu 1831 r., po zwalczeniu zarazy i odejściu korpusu na Wołyń.

Dyrektor szpitala:

- mjr **Zygmunt Piotrowski**;

lekarz dyrygujący:

- lekarz dywizji **Ildefons Krysiński**;

lekarz ordynujący:

- sztabslekarz **Jan Drachne**.

lekarze batalionu (asystujący):

- **Jan Lipiński** (po powstaniu na zasiłku) i **Ignacy Grabowski**;
- od kwietnia 1831 r. **Ferdynand Dworzaczek** (przysłany z Warszawy do zwalczania epidemii, w końcu kwietnia 1831 r., pomimo prób gen. Krysińskiego, ściągnięty do Warszawy).

Zmarłych żołnierzy chowano w grobach zbiorowych układając trzy warstwy ciał w mundurach. Na końcu wszystko było zasypywane wapnem.

Lazaret weneryczny

Wybudowany w 1824 r. przez wojsko i przekazany w końcu tego roku władzom miasta. Leczone w nim zarówno prostytutki, jak i żołnierzy garnizonu zamojskiego, lekarstwa wydawała apteka wojskowa (za połowę ceny prostytutkom).

Dozorca lazaretu:

- **Józef Kłopotowski**;

młodszy felczer:

- **Józef Kamiński** (z 2 kompanii artylerii garnizonowej, po powstaniu uwolniony ze służby, felczer gimnazjum szczecbrzeszyńskiego, gdzie zmarł w marcu 1850 r.).

**Szpital rekonwalescentów
(Józefów)**

Znajdował się w dawnych koszarach kozaków kordonu granicznego. Przybywali w nim skierowani z lazaretu ozdrowieńcy aż do pełnego przyjscia do zdrowia, następnie przekazywani do oddziałów liniowych.

Komendant rezerwy rekonwalescentów:

- mjr **Fabian Borakowski**.

Sąd Wojenny Twierdzy Zamość

Od początku czerwca 1831 r. znajdował się w Józefowie, w czerwcu przeniesiony został do Zwierzyńca, następnie – od lipca tego roku w Zamościu. Sąd doraźny rozpatrujący sprawy w ciągu 48 godzin. Składał się z prezesa, sześciu wyznaczanych oficerów (po dwóch kapitanów, poruczników i podporuczników), audytora referenta i pisarza. W twierdzy wykonywano orzeczone przez sąd wyroki śmierci. W okresie powstania za szpiegostwo powieszono sześciu Żydów, za dezercję rozstrzelano ochotnika z Galicji Cukani (lwowianin), któremu uprzykrzyła się służba w twierdzy zamojskiej.

Prezes:

- od początku czerwca 1831 r. mjr **Klemens Izajewicz** (zmarł w Warszawie w marcu 1837 r.).

**Obwód Zamojski z siedzibą w Janowie
(w 1831 r. z siedzibą w Zamościu)**

Komisarz:

- **Ignacy Wolanowski** (po powstaniu dzierżawca dóbr w Chmielku, tam zmarł w 1833 r.);

adiunkt dozorca miast:

- **Leon Uszyński;**

adiunkt 2-gi:

- **Kajetan Nahorecki;**

sekretarz:

- **Władysław Sokołowski;**

rachmistrz:

- **Józef Sotowski** (po powstaniu na tym stanowisku);

poborca obwodowy:

- **Benedykt Czełuściński** (po powstaniu na tym stanowisku);

kontroler:

- **Cyprian Dulęba;**

lekarz obwodowy:

- **Jan Skalski** (lekarz w lazarecie);

budowniczy obwodowy:

- **Hiacynt Dąbrowski** (po powstaniu na tym stanowisku, zmarł w Janowie w lipcu 1864 r.);

dozorcy konsumpcji:

- **Jan Salecki;**
- **Jan Majewski** (po powstaniu ekspedytor biura prokuratury Trybunału Lubelskiego);
- **Andrzej Staniszewski** (zmarł w Zamościu w styczniu 1831 r.).

poborca (eksaktor) konsumpcyjny:

- **Ignacy Dąbrowski;**

nadzorca więźniów (więzienie cywilne w Janowie):

- **Stanisław Kostecki.**

**Obwód Hrubieszowski w Hrubieszowie
(w 1831 r. w Zamościu)**

Komisarz:

- **Kacper Bromirski** (po powstaniu na tym stanowisku, zmarł w Tyśzowcach w marcu 1832 r.);

adiunkt dozorca miast:

- **Jan Jasiński;**

sekretarz:

- **Marcin Zachorowski;**

rachmistrz:

- **Stanisław Januszewski;**

poborca obwodowy:

- **Józef Makowski;**

kontroler:

- **Onufry Popławski;**

lekarz obwodowy:

- **Wojciech Wolnicki;**

zastępca budowniczego obwodowego:

- **Leopold Salkowski.**

**Komitet Żywności Obwodu Zamojskiego
(od grudnia 1830 r.)**

Członkowie:

- **Antoni Wybranowski;**
- **Karol Wisłocki;**
- **Wincenty Borowski.**

Magazyn Dystrybucyjny (założony w styczniu 1831 r.)

Nadzorca:

- mjr **Stefan Laskowski**.

Odbiorcy produktów od dostawców:

- kpt. (od lutego 1831 r. mjr) **Jakub Sośnicki** (2 p.s.p., po powstaniu kpt 2 p.s.p., po uwolnieniu ze służby na zasiłku, mieszkał w Białej);
- ppor. **Piotr Kwiatkowski**; ppor. **Tadeusz Nagurski**; ppor. **Tomasz Wernerowski** (wszyscy trzej z batalionu weteranów czynnych).

Magazyn żywności

Dozorca magazynu:

- **Jakub Rusiecki** (po powstaniu w Tarnawce, dziedzic częstkowy);

poddozorca magazynu:

- **Józef Rusiecki** (po powstaniu geometra w Tyszowcach);

kontroler:

- **Franciszek Tomski**;

dystrybutorzy:

- **Jan Gierczyński**;
- **Damazy Kossakowski**;
- **Wojciech Dziubiński** (po powstaniu młynarz w Chyżej, tam zmarł w marcu 1850 r.).

Magazyn solny

kontroler:

- **Antoni Madaliński** (kontroler magazynu solnego w Krynicach);

pisarz:

- **Józef Balicki** (pisarz magazynu solnego w Krynicach).

Magazyn paszy

Dozorca magazynu:

- **Józef Zaremba** (po powstaniu poborca komory celnej w Nieszawie);
- od lipca 1831 r. **Józef Jachniewicz** (po powstaniu w Zamościu, a następnie szynkarz w Dołhobyczowie, zmarł w Oszczowie w czerwcu 1841 r.);

kontroler:

- **Stanisław Preiss** (po powstaniu ekonom lazaretu rządowego w Zamościu, tutaj zmarł w kwietniu 1836 r.).

pisarz magazynu:

- **Wincenty Bogusławski** (od kwietnia 1831 r. dystrybutor);

dystrybutorzy:

- **Józef Jachniewicz** (od lipca 1831 r. dozorca);
- **Józef Wojaczyński** (po powstaniu za granicą);
- od kwietnia 1831 r. **Wincenty Bogusławski** (po powstaniu strażnik celny w Maziłach).

Magazyn rezerwowy

(założony w styczniu 1831 r.)

Przeznaczony dla oddziałów niebędących w składzie garnizonu, a przebywających w twierdzy.

Nadzorca:

- mjr **Jan Buchowiecki** (po powstaniu uwolniony ze służby, dzierżawca Rogoźna, zmarł w Tomaszowie Lub. w sierpniu 1858 r.).

Straż Ogniowa Twierdzy Zamość

Została powołana na podstawie rozporządzenia Namiestnika Królestwa Polskiego z dn. 15 czerwca 1819 r. o utrzymywaniu kominiarzy i posiadaniu narzędzi ratunkowych. Do pełnienia dyżuru przy sprzęcie przeciwpożarowym (przewoźna pompa i beczkowóz) każdy p.s.p. na zmianę wyznaczał niefrontowych oraz sześć koni pociągowych.

Komendant: każdorazowy major placu (ogniomistrz);

skład:

- oberszprycmajster (podoficer dowódca sikawki);
- szprycmajster (kierował strumieniem wody z węża);
- czterech pompierów (pompowanie wody);
- dwóch woźniców.

Policja Miasta Zamość

Inspektor policji:

- **Jan Woszczyński** (po powstaniu pracownik Urzędu Gubernialnego w Lublinie, zmarł w Janowie w styczniu 1839 r.).

policjanci municypalni:

- **Piotr Zieliński** (po powstaniu inspektor);
- **Jan Gilda** (zmarł w Zamościu w kwietniu 1831 r.);
- **Grzegorz Tomaszewski** (zmarł w Zamościu w kwietniu 1831 r.);
- **Jan Czop, Michał Omilewski, Marian Wiktorowski, Feliks Wojciechowski, Karol Walczak** – po powstaniu wszyscy nadal w policji miejskiej.

Urząd główny pocztowy w Zamościu

Naczelnik:

- 1815-1831 **Ludwik Borchardt** (zmarł w Zamościu w styczniu 1835 r.);

nadzór poczt w obwodzie zamojskim:

- od grudnia 1830 r. **Wincenty Skotnicki** (po powstaniu zamieszkał w majątku Miłoszewice);
- **Jan Terlecki** (aptekarz w Zamościu, po powstaniu na tym stanowisku, tu zmarł w grudniu 1836 r.).

Ogłoszenie prasowe

Twierdza Zamość poddała się i zajęta została przez woyska Jego Cesarsko-Królewsko Mości: garnizon teyże twierdzy wynoszący przeszło 4000 ludzi, nie licząc tysiąca chorych i słabych, w skutku ogólnych rozporządzeń, rozpuszczony zostaje za biletami do swoich mieszkań.

Większość oficerów udała się do Warszawy, gdzie złożyła przysięgę na wierność panującemu. Nikt nie mógł korzystać z praw publicznych zanim nie złożył przysięgi aktualnemu panującemu, jednocześnie wszyscy zaopatrzyli się w świadectwo wykonanej przysięgi.

Postanowienie marszałka Iwana Paszkiewicza z dnia 15/ 27 grudnia 1832 r.

O wsparciu Officerów oraz ich wdów i sierot.

(...) Trzyletni zasiłek pieniężny według etatu Nro 1

1. Dla tych Officerów i Urzędników administracji woyskowej, do wybuchłei rewolucyi w służbie czynney użytych, którzy lubo w rewolucyi czynney udział mieli, iednakże usunęli się dobrowolnie nie przekraczając granic Królestwa: bez różnicy czy za dawną służbę woyskową posiadają prawa do pensyi emerytalnej lub nie posiadają.
2. Dla Officerów z Korpusu Weteranów, przez Rząd rewolucyjny do służby czynnej użytych, iezeli w skutku wyjaśnionego ich postępowania nie zostaną nadal umieszczeni w tym Korpusie.
3. Dla Officerów przez Rząd rewolucyjny do Korpusu Weteranów wcielonych, iezeli w skutku wykrytego ich postępowania, nie będą mogli pozostać w tymże Korpusie.
4. Dla tych Officerów i Urzędników administracji woyskowej, którzy pobierają pensję emerytalną, w czasie rewolucji weszli na powrót do służby, oraz dla tych, którzy wpływając do buntu, uzyskali od Rządu rewolucyjnego uwolnienia z pensją: jezeli pensye te przewyższaią zasiłek oznaczony etatem Nro1: iezeli zaś nie przewyższaią, w takim razie trzyletni zasiłek ma im być wypłacony podług etatu pensyi iaką przy uwolnieniu ze służby mieli przyznaną. 5. Dla wdów i sierot po woyskowych we wszystkich czterech powyższych kategoriach.

Trzyletni zasiłek pieniężny według etatu Nro 2

1. Dla tych Officerów i Urzędników administracji woyskowej, którzy przed rewolucją zostając, lubo w rokoszu nie mieli nie mieli czynnego udziału, iednakże złamali przysięgę, wykonywając ią Rządowi rewolucyjnemu: bez różnicy czy za dawną służbę woyskową posiadaią prawo do pensyi emerytalnej lub nie posiadaią.
2. Dla tych Officerów i Urzędników administracji woyskowej, którzy pobierają pensie emerytalne, przez Rząd prawy im przyznane, lubo czynnie do rokoszu nie wpłynęli, iednakże złamali przysięgę, wykonuiąc ią Rządowi rewolucyjnemu.

Uwagi ogólne:

1. *Przeznaczenie płacy podług etatów Nro 1 i 2 ma być zastosowane do istotnych stopni osób do powyższych kategorii policzonych to jest do stopni jakie przed rewolucją posiadały.*
2. *Zasiłki pomienione nie będą dawane tym, którzy przez Rząd rewolucyjny na stopnie Officerkie posunięci zostali, albowiem awans ten unieważniony został, iako nieprawdy.*
3. *Nie mają również prawa do tego zasiłku ci, którzy lubo do pomienionych kategorii policzyć mogą, posiadają jednak własny majątek, z którego roczny dochód wyrównywa dwa razy wziętemu zasiłkowi etatem Nro 1 i 2 oznaczonemu albo go przewyższa.*
4. *Zasiłki te przeznaczone zostają tylko na lat trzy: w tym przeciągu czasu każdy z pobierających takowy, winien koniecznie obmyśleć sposób dalszego utrzymywania się (...).*
5. (...)
6. (...)
7. *Wypłata przyznanego wsparcia uskutecznić się będzie co miesiąc licząc od 1 Stycznia n. s. 1832 roku, chociażby decyzya, przyznająca wsparcie, później nastąpiła.*

Etat zasiłków pieniężnych dla Officerów Wojska Polskiego

Nro 1 dla pułkownika 1700 zł, podpułkownika 1300 zł, majora 1100 zł, kapitana 1000 zł, porucznika 850 zł, podporucznika 725 zł, sztabslekarza 900 zł, lekarza batalionowego 850 zł, podlekara 150 zł, audytora 650 zł, kapelana 1000 zł,

Nro 2 dla pułkownika 2070 zł, podpułkownika 1550 zł, majora 1340 zł, kapitana 1240 zł, porucznika 1030 zł, podporucznika 880 zł, sztabslekarza 1200 zł, lekarza batalionowego 1030 zł, podlekara 200 zł, audytora 770 zł, kapelana 1240 zł.

Dla porównania przed powstaniem roczne uposażenie oficerów:

*ppor piechoty 1656 zł, kawalerii 1920 zł, artylerii 2010 zł,
por piechoty 1800 zł, kawalerii 2100 zł, artylerii 2400 zł,
kpt piechoty 3000 zł, kawalerii 3300 zł, artylerii 3000 zł,
dodatek za światło i opał ppor i por 180 zł, kpt 300 zł.*

Postanowienie marszałka Iwana Paszkiewicza ogłoszone w Królestwie Polskim

W punkcie 3cim postanowienia z dnia 19 kwietnia (1 maja) 1832 r., w przedmiocie rozwiązania byłego Wojska Polskiego, oznajmionem zostało: że Oficerowie tegoż wojska, również jak jego urzędnicy i urzędnicy byłej Polskiej

Kommissyi Rządowej woyny, którzy mieli udział w rokoszu otrzymają uwolnienia od służby lecz dopóki takowe wydane im nie zostaną, pozostają pod zarządzeniem Głównego Sztabu czynney Armii i używają opieki praw woyskowych Rossyjskich, podlegają tymże w razie przekroczenia. Gdy w chwili obecnej wielu spomiędzy zwyż rzeczonych Oficerow i Urzędników uzyskało już z kommissyi do ich rozklassykowania i udzielenia im wsparcia w Warszawie ustanowionej świadectwie uwolnienia, przeto dla zaradzenia wyniknąć mogą z tego powodu nieporozumieniów, ogłasza się dla się dla powszechnej wiadomości wszystkich mieszkańców Królestwa Polskiego i w celu stosownego w czem do kogo należy wykonania; że Oficerowie byłego wojska Polskiego i należący do niego urzędnicy opatrzeni świadectwem uwolnienia, również jak i woyskowi niższych stopni tegoż wojska z pod zaciągu woyskowego wyjęci, ulegają odtąd Władzom Cywilnym i w razie przekroczenia sądzeni będą podług praw cywilnych, z wyłączeniem jedynie przestępstw, za które w myśl postanowienia Jego Cesarsko-Królewskiej Mości z dnia 11/23 kwietnia r. b. winni pod Sąd Wojenny oddawani być mają.

Bibliografia

Rozkazy dzienne do wojska za lata 1815-1831.

Rocznik Woyskowy Królestwa Polskiego za lata 1817-30.

Akty zgonów, urodzeń i ślubów kolegiaty zamojskiej za lata 1815-1880.

F. Giedroyc, Służba zdrowia w dawnym Wojsku Polskim, Warszawa 1927.